

Izhaja ob 4 jutraj.
Stane celoletno ... 340 K
mesечно ... 30
za sased. osemle. 300
za inozemstvo ... 600

Oglas na vsak mm višine
stolpca (58 mm) ... 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) ... 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 14/5
Telefon št. 75

Upravištvos:

Rodna ulica št. 6
Telefon št. 95Račun kr. pošt. ček. urada
štov. 11.842

Današnja številka obsega osem strani in stane dve kroni.

Ljubljana, 6. avgusta.

Ko je Ustavotvorna skupščina zaključila svoje delo, so mnogi sodili, da je življenjska sila prvega jugoslovanskega izvoljenega parlamenta izčrpana. Pretvoritev konstituantne v običajno zakonodajno skupščino je izjedala kot nekaj pričetek konca in parlamentarne počitnice kot pripravljala doba za novo veliko politično parlamentarno krizo, katere solucija naj bi se iskala v novih kombinacijah režima in novih volitvah.

Sterilna doba nekdanjega Narodnega predstavništva, ki je poldrugo leto mučilo sebe in jugoslovansko javnost ponajveč s formalnimi političnimi debatami, je ustvarila pesimistično razpoloženje v pogledih na parlamentarno zrelost našega naroda. Spomin na hude strankarske boje med obema volikama strankama naše države, ki so trajali vse do otvoritve Ustavotvorne skupščine, je vedno znova spodbujal nade, da bo končno vendarle prišlo do trajnejšega političnega ravnavesja, ki edino onemogočuje neprestane spremembe v vodstvu državnih poslov.

Dogodki zadnjega tedna pomenijo za politične pesimiste temeljito razočaranje.

Kratko, po izrednih prilikah povzeto zasedanje zakonodajne skupščine je pokazalo, da je življenjska sila in delavost našega parlamenta izredno jaka. Zakonski predlog o zaščiti države je bil težka preizkušnja za politično treznost in odgovornost jugoslovanskega narodnega zastopstva.

Priznati moramo, da je parlament to preizkušnjo sijajno prestopil. S svojim brzin in stvarnim delom je korenito demantiral vse črnogledne preroke in si tekem enega tedna ustvaril močan kapital zaupanja v najširših slojih ljudstva. Zakon o zaščiti države, odločitev državnega posojila, energični pričetek dela za revizijo in ustavno odobritev provizoričnih zakonov, odnosa uredb iz prvih dveh let našega državnega življenja (takih uredb je okrog 400!) — vse to kaže, da smemo pričakovati od naše skupščine, čim se v oktobru zopet sestane, resnih in uspešnih zakonodajnih rezultatov. To je za vse naše državno življenje največjega pomena. Šele z delavostjo in delavostjo parlamenta bo odpravljena zadnja sled režima, ki je še po dveh letih našega državnega obstoja moral segati po sredstvih, ki so se odtegovala predhodni odobritvi in neposredni kontroli ljudstva ter so vsled tega imela vedno prikus nedejektivnosti — navzlic svoji neizvedljivosti. Delavostna zakonodajna skupščina je edina jaka garancija, da svobodne naše nove ustave ne ostanejo mrtva črka. Živ in jak parlament je celemu narodu porok, da se nahajamo v procesu trajne konsolidacije naše kraljevine.

Istočasno pa je dokaz, da so se medstrankarski odnosi končno stabilizirali. Danes je položaj tak, da je v vrstah obeh največjih političnih skupin popolnoma prodrlo pričetje, da je v danih razmerah koalicijska demokracija in radikalcev neizbežna državna potreba, kateri se morajo uklanjati vsi drugi obziri. Zato z zadovoljenjem beležimo vest, da se vršijo v Beogradu med voditelji JDS in radikalne stranke razgovori, ki naj omogočijo v bodoče še tesnejše sodelovanje obeh strank ter izločijo nekatere težave, ki bi mogle polagoma postati ključne novih nesporazumov in pričetek političnih kriz. V trenutku, ko je treba Jugoslaviji velike energije, da z močno roko zatre protinarodni terorizem, niti demokraciji niti radikalci ne smejo misliti na razdrobitev, ki bi opornico države takoj opasno oslabilo. Vest o opozicijskih listov o sporih med demokrati in radikalci so pobožne izmislici in poročila, da ustvarja gospod Protić nekako protidemokratsko koalicijsko, so fantazije vročih dni.

Narobe je res. Moralna in politična avtoriteta današnje vladne koalicije je močno naraščala že se manifestirala njena privlačna moč na razne, v opoziciji stoječe manjše grupe. Ne izdajmo nobene tajnosti, če povemo, da se slovenski klerikalci pripravljajo, kako bi se pridružili vladni večini. Demokrati imamo dovolj smisla za državo, da preko vseh strankarskih obzirov postavljamo vsako ojačanje državne

Ožja kooperacija radikalcev in demokratov

POGAJANJA MED STRANKAMI.

Beograd, 6. avgusta. (Izv.) Danes so delegati demokratskega kluba, gg. Ljuba Davidović, dr. Voja Veljković in Voja Marinković imeli konferenco za pogajanja z radikalci glede določitve bodočega delovnega programa v zakonodajni skupščini. Demokratski klub jim je dal točno označene instrukcije. Delegati so sklenili zahtevati od radikalnih delegatov, da predložijo tudi oni instrukcije svojega kluba, na temelju katerih se bodo pričela pogajanja.

Beograd, 6. avgusta. Danes popoldne so se sestali zastopniki radikalcev in demokratov k razpravljanju o nekaterih važnih vprašanjih, katerim imajo rešiti demokrati in radikalci skupno. Ker so izjavili demokratski delegati, da niso stalni delegati,

se je konferenca odgodila. Sinoči je bila seja radikalnega kluba, na kateri so radikalni delegati za razpravljanje važnih vprašanj z demokratskimi delegati. Klub je sklenil, da ostanejo kot delegati radikalnega kluba še nadalje Ljuba Jovanović, Dušan Grgin in Lukičević. Ti trije bodo poročali o poteku konferenc z demokratskim klubom odseku, ki bo za odsotnosti radikalnih poslancev zastopal ves klub. Nato so se pretresala razna vprašanja, ki so na dnevnem redu. Zlasti se je razpravljalo o vprašanju uradništva, kateremu očitajo radikalci, da ne služijo zakonu, ampak strankam. Končno se je razpravljalo o raznih tekočih poslih stranke.

Pokrajinski namestnik na Stajerskem

SVEČANI SPREJEMI.

Maribor, 6. avgusta. Pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar se je odpeljal včeraj popoldne ob 17. uri iz Maribora v spremstvu okrajnega glavarja g. dr. Lajliča v St. Lenart. Trg. St. Lenart si je odal posebno svečano lice, da na dostojen način sprejme gospoda namestnika. Ob vstopu na trg ga je pričakoval občinski in okrajni zastop, duhovščina, zastopniki državnih uradov, šol, Sokola in požarne brambe. Pozdravil ga je najprej župan občine St. Lenart Avbel, nato minister n. r. Roškar v imenu okrajnega zastopa, okrajni sodnik dr. Tausen in župnik, anžečevič v imenu obmejne duhovščine posestnik Kramberger kot zastopnik SKS ter neka šolarka v imenu šolske mladine in mlada Sokolka v imenu sokolskega naraščaja. Zadnji dve sta poklonili gospodu namestniku lepe šopke, nakar je zbrana šolska mladina kakor tudi vse navzočne občinstvo navdušeno zapelo »Lepa naša domovina«.

Gospod namestnik se je v ganljivih besedah zahvalil za nad vse prišrčni sprejem in povabil vse navzočne, naj vsi delujejo v ljubini do našega troimanskega naroda za njegovo bodoče dobrobit in razvoj. Nato je bil v hiši župana St. Lenartke občine Avbla sprejem raznih deputacij. Namestniku so se poklonili občinski in okrajni zastopi St. lenartkega okraja, St. lenartski Sokol, državna uradništvo itd.

Razsodba v Suflajevem procesu

Zagreb, 6. avgusta. Davl ob osmih se je razglasila razsodba v procesu Suflaj in drugovi. Občinstva je bilo navzočnega zelo malo, ker ni bila znana ura razglasitve razsodbe. Obtoženci so prišli v dvorano s hrvatskimi kerkardami. Predsednik dr. Vajić je prečital obsodbo, glasom katere je bil dr. Milan pl. Suflaj obsojen na tri in pol leta ječe, drugi obtoženci pa na ječo od šestih mesecev do treh let, dočim je bil Pavel Sec obsojen na dvanajst let, trije obtoženci pa so bili oproščeni.

BIVALIŠČE RAZKRALJA KARLA.

Dunaj, 6. avgusta. K vesti florentinske »Nazione«, da je italijanska vlada dovolila razkralju Karlu, da se sme nastaniti v Viareggio, kjer je razkralji že najel neko vilo, doznajajo dunajski listi, ki imajo zvezo z razkraljem, da jim o kaki preselitvi razkralja Karla v Italijo ni ničesar znanega. Vsekakor pa so izjavili imenovani listi, da bivši cesar sam želi zapustiti Švico, ker mu je tamkaj dovoljeno bivanje le še nekaj časa.

politične majoritete. Zadovoljni bomo, če se sedanji vladni koaliciji pridružijo tudi klerikalci, ki so medtem spoznali, kako pogrešna je bila njihova taktika v ustavnem boju, in zemljoradniki. Imamo močno vlado in močan, zdrav parlament. To sta dve činjenici, katerih pomena ne moremo dovolj visoko oceniti. Jugoslavija je na potu političnega ozdravljenja.

Nato se je namestnik ob 20.15 vrnil v Maribor, kjer je prenočil.

Ptuj, 6. avgusta. (Izv.) Pokrajinski namestnik gosp. Ivan Hribar je dospel danes popoldne ob 9. v Ptuj. Na celem potu od Maribora do Ptuja ga je prebivalstvo prišrčno pozdravljalo, povsod mu prireajo ovacije. Vasi so bile okrašene z zastavami in zelenjem, ob slavlolikih so ga pozdravljali župani in drugi zastopniki naroda. Posebno lepi so bili sprejemi v St. Janžu, pri Sv. Martinu, v Hajdini in na Bregu pri Ptuj.

V Ptuj samem se je zbrala ogromna množica ljudi z reprezentanti civilne in vojaške oblasti na trgu pred mestno hišo. Ko je zavozil gosp. namestnik preko dravskega mostu v lepo okrašeno mesto, ga je pozdravilo grmenje toplov in vzklikanje prebivalstva.

Gosp. namestnika so pozdravili: gent mestne občine dr. Senčar, prošt Jurkovič in drugi zastopniki uradov in prebivalstva. Ob pol 10. se je vršil na okrajnem glavarstvu sprejem deputacij, ob 18. pa skupni banket, katerega se je udeležil tudi slučajno v Ptuj navzoči minister dr. Kukovec. Ob pol 17. se je odpeljal gosp. namestnik preko Maribora v Slovenjgradec.

DEMANTI VESTI O ATENTATU NA REGENTA.

Beograd, 6. avgusta. (Izv.) Včeraj in danes se je tu razširila vest, da je bil v Parizu izvršen atentat na regenta Aleksandra, ko je stopil iz hotela »Kontinental«. Ta vest je popolnoma neistinita. Danes je ministrstvo notranjih del dobilo poročilo, da ni bilo nobenega poskusa atentata.

POSKUŠEN ATENTAT NA GENERALA MILIČA.

Beograd, 6. avgusta. (Izv.) Pred hišo generala Miliča so našli danes pasanti pred vratmi bombo, skrito v prahu. Bomba je bila tako nameščena, da bi morala eksplodirati, čim bi šel general v svoj avto.

DR. RIBAR V DALMACIJI.

Beograd, 6. avgusta. (Izv.) Predsednik narodne skupščine, dr. Ribar, je odpotoval na Primorje v Novi, kjer ostane 15 dni, a potem odpotuje v Dalmacijo in poseti novoosvojenega kraja.

ZANELLA V BEOGRADU.

Beograd, 6. avgusta. Včeraj je posetil predsednik reške vlade, Riccardo Zanella, notranjega ministra Svetozarja Pribečevića.

Beograd, 6. avgusta. (Izv.) Ministrstvo saobračaja je odredilo, da imajo člani lovskih udruženj pri potovanjih radi lova 50odstotni popust v 3. razredu pri vožnji na razdaljo do 50 km od izhodne štacije.

Grčija pripravlja smrtni udarec Turčiji

VLADA SE PRESELI V CARIGRAD. — ANGLIJA PUSTI GRČIJI PROSTE ROKE. — OBUPEN TURŠKI ODPOR.

Atene, 6. avgusta. »Katerini« izjava, da je Grška po zmagi v neki dilemi: Carigrad ali Angora. Grška vojska je začela zapirati vse vhode v Malo Azijo. Trapecunt, Samsun in druga pristanišča, ki vodijo k Erzerumu, Sebastianu in Angori, so že ovržena. Vrata se s strahom zapirajo, ko pa se bodo zaprla, se bo Mala Azija zadušila. Vsa pota iz Male Azije vodijo na sever, vse reke teko v Črno morje, tja vodijo tudi vse železnice. Zato se Kemalova Mala Azija boji. Prej so mislili, da Grška ne namerava resno napasti, da se pripravila samo na videz z namenom, da izpade tuje intervencije. Sedaj pa tudi Angora po grških uspehih upira svoje poglede v Carigrad. Prva nagrada za grško vojno bo vohod grških čet v Carigrad.

Atene, 6. avgusta. Turki sodijo, da se bo napredovanje Grkov proti Angori ponesrečilo, ako bodo onemo-

gočili transporte njihove vojske, katere premoč so občutili. V ta namen so porušili železniško progo Bulubaran-Afium Karahisar v dolžini 25 kilometrov. Posebni oddelki grške vojske delajo s pomočjo ujetnikov neumorno, da vzpostavijo to progo, kakor tudi druge deloma porušene proge.

Atene, 6. avgusta. List »Esperini« poroča iz Rima, da se je po londonskih vesteh odločila angleška vlada, pustiti Grkom popolnoma svobodne roke v Mali Aziji. List upa, da bo z ozirom na to Grška okupirala Carigrad, kamor se zdaj potem preselili vlada in narodna skupščina.

Atene, 6. avgusta. Po vesteh iz Smirne, je sklenila angorska skupščina, da bo nadaljevala vojno do konca ter obdržala vojaštvo pod zastavami tudi preko zime. Zaradi tega ne bo turška vojska zahtevala posredovanja zaveznikov.

Pomožna akcija za Rusijo

Pariz, 6. avgusta. Ameriška pomožna akcija je že zavrnila skladišča za živila v Rigi in Revalu. Akcija za pomoč gladujočim se pa začne šele tedaj, ko se izpuste na svobodo ameriški državljani, ki se se nahajajo v Rusiji. Pomožna akcija obstaja brezpogojno na tem, da se živila najprej razdeli med otroke.

Moskva, 6. avgusta. Nemčija, Italija, Švica, Češkoslovaška in podonavske države organizirajo pomoč gladujoči Rusiji, kamor se bodo po-

słala živila po Donavi. Češkoslovaška je obljubila poslati zdravila.

Odbor, ki so ga sestavile gladujoče pokrajine Rusije, se obrača z obupnimi besedami na kmete onlih krajev, katerim je lakota prizanesla, naj se usmilijo vsaj otrok in naj jim ne pustijo umreti lakote.

London, 6. avgusta. Spodnja zbornica je izvolila odbor za pobiranje lakote v Rusiji.

London, 6. avgusta. Grška letala so metala bombe na Angoro.

IZVAJANJE PROTİKOMUNISTIČNEGA ZAKONA.

Zagreb, 6. avgusta. Poverjeništvu za socialno skrbstvo je danes razpustilo ravnateljstvo okrožne blagajne v Zagrebu in ravnateljstvo delne blagajne za zavarovanje delavcev v Zagrebu, ker v zmislu zakona o zaščiti države v nobenem samoupravnem organu ne smejo biti komunisti.

REORGANIZACIJA DUHOVNISKIH PLAČ.

Beograd, 6. avgusta. (Izv.) Narodni skupščini je predložen načrt zakona za preureditev materialnega stanja duhovništva na osnovi sistemizirane plače. Načrt je izdelalo ministrstvo vere v sporazumu s poslanci, ki so duhovniki.

UGODNOSTI ZA UČITELJSTVO V JUŽNI SRBIJI IN ČRNI GORI.

Beograd, 6. avgusta. (Izv.) Ministrski svet je osvojil predlog ministra prosvete, da se vsem učiteljem in učiteljicam v Južni Srbiji in Črni Gori vsakih osem mesecev službe računa v penzijo kot leto dni.

KORFANTY NE SME NA ANGLEŠKO.

Pariz, 6. avgusta. Kakor poroča »Eclair«, se Korfanti, ki se nahajajo sedaj v Parizu, potovanje na Angleško ni dovolilo. Korfanti je pri angleških oblastvih hotel delovati v prid Poljske. Prosil je za vizum potnega lista, ki pa se mu je po nalogu angleške vlade odrekel.

POLJAKI PRIPRAVLJAJO NOVO OKUPACIJO GORNJE ŠLEZIJE.

Berlin, 6. avgusta. (Izv.) V berlinskih političnih krogih se z vso sigurnostjo trdi, da bo v naslednjih dneh znova izbruhnila poljska vstaja v Šleziji. Gibanje podpirajo moralno in gmotno Francozi. Obstaja pa bojazen, da ne bo ostalo le pri majhni vstaji, temveč da bodo skušali Poljaki izrabiti ugoden trenutek in da bodo zasedli z regularnimi četami vso Gornjo Šlezijo.

Kakor se poroča iz obmejnih poljskih krajev, so tam vojaške vaje na dnevnem redu in vsak dan dobivajo čete nova močna ojačenja. Bolnice in števila poslopja so izpraznjujejo in pripravljajo za sprejem bolnih in ranjenih vojakov. Pričakuje se, da bo v kratkem zbrano toliko čet, da bodo mogle pričeti z napadom.

Medzavezniška kontrolna komisija za Bolgarijo

Sofija, 6. avgusta. »Državni vestnik« objavlja zakon o delum in dravezniški mi komisijami, ki se glasi:

1.) Po členu 130. neullyske mirovne pogodbe se ustanovi v Sofiji medzavezniška komisija za ureditev obvez, ki jih je Bolgarska z navedeno pogodbo prevzela. Bolgarska imenuje svoje komisarja, ki jo bo zastopal v tej komisiji in katerega bodo pozvali na posvetovanje, kadar bo komisija smatrala to za potrebno. Ta komisar ne bo imel pravice glasovanja.

2.) Pri tem komisarju se bo osnoval komisariat, v katerem bo centralizirano vse ono, kar se tiče izpolnitve mirovne pogodbe. S tem se ne krši pravo medzavezniške komisije, ki sme po neullyski pogodbi z vsemi bolgarskimi oblastmi obvešati direktno.

3.) Vsa bolgarska oblastva so dolžna pokoravati se sklepom in odredbam medzavezniške komisije glede jamstva za pravice, ki jih mirovna pogodba daje njenim članom, zastopnikom in agentom.

4.) Izpiski o dohodkih in izdatkih, katere bo bolgarska vlada v smislu točk 3., odst. 7. mirovne pogodbe odstopila medzavezniški komisiji, se bodo v teh izpiskih zbrali tudi vsi dohodki od obstoječih koncesij in monopolov.

5.) Način, kako bo medzavezniška komisija vršila kontrolo, se bo določil s posebno odredbo.

6.) Soglasno s členom 131. neullyske pogodbe bo bolgarska vlada predvidela vse zakone in ukaze, s katerimi se bo zagotovila popolna izpolnitev VII. poglavja mirovne pogodbe.

7.) Bolgarska vlada bo predsedniku komisije vedno nakazovala potrebne vsote za izdatke komisije.

SESTANEK RAZOROŽITVENE KONFERENCE.

Washington, 5. avgusta. Angleška vlada je naznanila ameriški vladi, da je zadovoljna s tem, da se 11. novembra določi kot začetek konference za razorožitev.

Zürich, Berlin 740, Newyork 602, London 2138, Pariz 4660, Milan 2270, Praga 765, Budimpešta 1758, Zagreb 860, Bukarešta 760, Varšava 0.81, Dunaj 0.65, avstr. žig. krona 0.64.

Reško vprašanje

Reško vprašanje je stopilo v nov stadij. Kot smo že poročali, je dospel na Reko profesor Rikardo Zanella. On je šef avtonomne stranke na Reki, ki je dobila pri zadnjih volitvah ogromno večino in ki je sestavila vlado, katere šef je gospod Zanella. Z osirom na to in na izid volitev na Reki je profesor Zanella zakoniti predstavnik reške države.

Italijanska vlada do danes še ni prišla do reškega vprašanja in je na ta način onemogočila, da bi se sestavila na Reki zakonita vlada, kajti vlada Zanella se je sestavila v našem Bakru. Italijanska vlada s svojo redno in ardiško vojsko še vedno podpira in vzdržuje nezakonito stanje na Reki, dasi je podal ministrijski predsednik Bonomi že par izjav, da je prvi pogoj vzpostavitve rednega stanja na Reki sestava zakonite vlade. Italijanska vlada je poslala celo na Reko svojega komisarja z nalogo, da naj doseže med strankami sporazum, da bi se sestavila vlada. Italijanski komisar admiral Foschini pa ne samo, da ni izvršil te svoje naloge, pač pa je celo podpiral nacionalistične elemente, ki so sprečevali konsolidacijo razmer na Reki. V tem smislu je podal profesor Zanella svojo izjavo, v kateri pravi, da je sestava zakonite reške vlade nemogoča toliko časa, dokler se nahaja na Reki italijanska vojska, ki se na njo naslanjajo prevratni elementi in na ta način onemogočujejo konsolidacijo razmer.

Z ozirom na to stališče italijanske vlade v vprašanju reških razmer je logično tudi, da se ne spušta naša vlada v nobene meritorne razprave o reškem vprašanju toliko časa, dokler ne bodo na Reki vzpostavljene normalne razmere in dokler ne dobimo garancij za sestavo zakonite vlade in svobodno delo narodnega predstavništva reške države. To stališče naše vlade je povdarjal predsednik vlade Nikola Pašić v svojih nedavnih izjavah.

Professor Zanella se še do sedaj ni izjavil, kako stališče zavzema v vprašanju pristanišča Baroša in Delte. Toda v kolikor poznamo gospoda Zanella, ki je Rečan in ki je dolgo vrsto let zastopal Reko v madžarskem parlamentu, vemo, da on pozna dobro to vprašanje, in da pozna naše stališče, ki obstoji v tem, da naša država v tem vprašanju ne more in ne sme pristati na absolutno nikakoli izpremembo določb rapalske pogodbe, ki je točno fiksirala pripadnost pristanišča Baroša in Delte, ki je točno določila vzhodne meje samostojne reške države. Zanella, ki pozna dobro zgodovino tega vprašanja, gotovo ne more trditi, da je sploh kdaj luka Baroš pripadala pravno Reki, pač pa dobro ve in so mu znane borbe, ki jih je vodila Hrvatska za časa madžarske vlade na Reki in na našem Primorju. Nikdar ni bil teritorij Delte in bazen baroške luke priznan Reki, oziroma madžarski pravici. To dokazuje dejstvo, da so jurisdikcijo nad tem področjem vršile avtonomne hrvatske oblasti.

Rešitev reškega vprašanja je torej mogoča samo v onem smislu, ki ga zastopa naša vlada. Reška avtonomna stranka je dosedaj zavzemala popolnoma pravilno stališče. Ona je zahtevala, naj se odstrani z Reke italijanska redna vojska, ki je podpirala prevratne elemente v borbi proti konsolidiranju razmer. Ona je povdarjala svoje zakonito stališče, da more in sme o usodi in bodočnosti samostojne reške države odločevati le Reka sama. To stališče zastopa danes v Beogradu tudi Zanella, ki je kot dober reški rodoljub in državljani nove samostojne države takoj uvidel, da leži njena bodočnost le v iskrenih in prijateljskih odnosih z našo državo. Prihod predsednika edino zakonite reške vlade v Beograd je dokaz, da ta vlada popolnoma pravilno razumeva svojo nalogo. Konkretni boj, ki se je vodil v

avstro-gerški monarhiji med tržaškimi in reškimi pristaniščem je sedaj končan. Italijani so uničili Trst, ki je danes izgubil že skoro vsak trgovski pomen. To isto usodo pripravljajo reškemu pristanišču; in v trenutku, ko bi zmagalo italijansko stališče, je reško pristanišče popolnoma brezpomembno in uničeno. Trst ne more živeti in uspevati brez jugoslovanskega zaledja, toliko manj pa more živeti Reka brez zveze z Jugoslavijo.

Povdarjali smo stališče, ki naj ga zavzame naša vlada v reškem vpra-

šanju. Da je to stališče edino in popolnoma pravilno, dokazuje prihod gospoda Zanella v Beograd. Le na ta način je mogoča rešitev tega spornega vprašanja, ki se mora rešiti edino-le med Jugoslavijo in Reko, katero danes po vseh pravicah zastopa Rikardo Zanella, kot šef stranke, ki ji je ogromna večina reškega prebivalstva izrekla svoje zaupanje s tem, da je glasovala za njega in s tem za njegov program, katerega glavna točka je neposreden sporazum Reke z Jugoslavijo.

Po svetu

— **Potres v Italiji.** Kot se poroča, je bilo zadnje dni v Italiji zaznamovanih več potresov. V Bari je bilo vsled močnega zemeljskega sunka porušeno poštno poslopje in na več mestih ubitih mnogo oseb.

— **Francozi zapustijo Köln.** Kot poroča «Neue Freie Presse» zapuste to dni francose čete mesto Köln in okolice. Na njih mesto pridejo le angleške čete, ki se vtaborijo v krajih južno od mesta.

— **Nemška pomoč Rusiji.** Vodstvo rdečega križa je naznanilo sovjetski vladi, da je iz Nemčije na potu v Rusijo že parnik, ki vozi živila. Neta zahteva od sovjetske vlade, da zagotovi mostu parnika popolno svobodo, da premore, kako bi se pomagalo stradaljočemu ljudstvu.

— **Vodstvo III. internacionale se preseli v Berlin.** «Berliner Lokal-Anzeiger» prinaša vest, da se tehnično vodstvo centralnega izvrševalnega odbora III. internacionale v kratkem preseli iz Moskve v Berlin, da bi se na ta način v Nemčiji razvilo tem intenzivnejše delo. Centralni izvrševalni odbor in načelstvo ujedinenih komunističnih strank je dobilo nalogo, da pozove ožji odbor v Berlinu, zastopnike za poedine nemške države in ruske pokrajine. Izvrševalni odbor, ki funkcija v prvi vrsti z inozemstvom, ostane še nadalje v Moskvi, toda glavno akcijsko veča, pod kojejo področje spadajo komunistične sekcije Poljske, Italije, Češko-slovaške, Francije in Belgije, se preseli v Berlin. Berlinsko strankino vodstvo je že dobilo iz Moskve nalogo, da takoj uredi vse potrebno in pripravi stanovanja za 400 oseb.

— **Rop v rimskem zunanjem ministru.** Kakor se poroča iz Lugana, je bil izvršen pretekli teden v Rimu vlog v prostore zunanjega ministristva. Vlomilec je odnesel 250.000 lir, ki so bile določene za uradništvo. Tatu še niso izsledili.

— **Nikoli več vojn!** Pod tem geslom so imeli socialisti v Avstriji in Nemčiji ob priliki 7 letnice začetka vojne velika zborovanja. Tendence teh skupščin je bila čisto pacifistična (naravno vsled nemškega poraza). Značilno je, da se je takozv. «mlada garda» nemških komunistov zaperstavlila skupščinam, in da je na zborovanjih in v svojih listih zagovarjala vojno in nasilje do končne zmage komunističnih idej. Socialisti so mnenja, da je bil ta nastop komunistov slurno diktiran iz Moskve.

— **Zasačeni železniški roparji.** Ze skoro dve leti so bili na železniški progi San Francisco—Newyork v Ameriki veliki roparski napadi. V teku enega leta je bilo ukradenih okoli 6 milijonov dolarjev potujočemu občinstvu. Sedaj se je baže posrečilo varnostnim organom priti na sled roparski tolpi. Pričakuje se senzacionalnih razkritij, ker so osumljeni tudi ljudje, ki so sloveli kot pošteni in pridni trgovci.

SLOŽNO DELO SPASI NAROD, ZATO BODIMO SLOŽNI V DELU ZA JUGOSLOVENSKO MATICO!

Politične beležke

— **Novi poljski poslanik v Beogradu.** V kratkem dospel novi poljski poslanik pri jugoslovanski vladi Zdzislaw Okocky na svoje službeno mesto v Beograd. Okocky je bil svoje čase avstrijski konzul in po prevratu šef političnega oddelka zunanjega ministristva. Sedaj je določen tudi za delegata poljske vlade na konferenci v Porto Rose.

— **Srbska radikalna stranka v Sloveniji?** Ravnatelj dr. Niko Zupanec napoveduje v «Slov. Narodu» organizacijo srbske radikalne stranke ter zatrjuje, da se bodo radikalci pri nas pridružili predvsem «disidentni Peskove komunistično - klerikalne stranke, ki trumoma grnejo pod novo zastavo». Istočasno priobčuje «Slov. Narod» poročilo iz Kočevja, da so tam nekateri možje sklenili, ustanoviti politično organizacijo, ki se bo naslanjala na srbsko radikalno stranko. Baje pride v kratkem v slovenske kraje več srbskih radikalnih poslancev, da se podučijo o naših političnih razmerah.

— **Slabo informirani grof Begouen?** Urednik pariškega lista «Journal des Debates» gosp. grof Begouen se je nedavno dalj časa mudil v Jugoslaviji ter je prepotoval tudi Slovenijo. O svojih vjajah je priobčil v «J. d. D.» serijo člankov, ki obširno govorijo o slovenskem delu našega naroda. Vidi se, da so pisani pod gotovimi političnimi sugestijami, katerim se gosp. Begouen kot pristaš francoske katoliške konservativne stranke ni mogel odtegniti. Presenetilo nas pa je, da se nahajajo v Begouenovih člankih trditve, o katerih je težko verjeti, da so napisane v dobri veri. Tako pravi g. grof, da se slovenski listi skoraj vsak dan pritožujejo nad izgredi srbskih vojakov v mestu in po deželi ter zatrjuje, da so za ustavo glasovali samo Srbi in bosanski muslimani. Grof Begouen je govoril, ko se je mudil v Ljubljani in v drugih slovenskih krajih, z mnogimi predstavitelji našega javnega življenja. Mi vemo pozitivno, da se mu je naše razmerje do srbskega dela našega naroda natančno in objektivno predočilo ter se ga je zlasti opozarjalo na vzorno obnašanje srbskih vojakov v naših krajih. Tudi se ga je podrobno informiralo o poteku ustavnega boja in grof Begouen je točno, da sta obe njegovi zgoraj citirani trditvi lažljivi. Iskreno obžalujemo, da je uvaženi francoski publicist tako grobo grešil proti dolžnosti objektivnega publicista in je svoje ime dal na razpolago za zlobno politično intrigo, na kateri bodo imeli svoje dopadajenje neprijatelji našega narodnega edinstva, ki pa je nevredna moža, o katerem nočemo dvomiti, da je prijatelj našega jugoslovanskega naroda.

— **Bodočnost Zadra.** Italijanski poslanik v Zadru Krekić je v neki izjavi naglasil, da zavisi bodočnost Zadra v prvi vrsti od ekonomskega položaja t. j. od položaja katerega ima ne samo napram apeninskemu polutoku, nego tudi od zaledja in od zveze z ostalo Dalmacijo. Vlada je zagotovila Zadru specialni carinski položaj, a to ne zadostuje, ako Zader ne bo spojen z notranjostjo dežele z železnico Zadar-Knin, ki jo je nameravala zgraditi bivša Avstrija. Velika je napaka, da že v

rapalski pogodbi niso odredile smernice za bodoči trgovski odnosaj z kraljevino SHS, nego se je sedaj o njem razpravljalo. Pogajanja, ki se vrše v Beogradu niso dovedla do povoljnega rezultata. Tako g. Krekić. Mi pa imamo mnogo drugih skrbi, nego je njegova skrb, kako bo Dalmacija povzdignila Zadar in imamo zgraditi mnogo važnejših prog nego je Zadar-Knin. Toda vsak gleda za svoj žep!

Sokolski vestnik

— **Slavnostna otvoritev letnega telovadbišča Sokola I.** Za slavnostne dneve otvoritve telovadbišča na Taboru v Ljubljani dne 13. 14. in 15. avgusta 1921 je določen naslednji spored: Sobota 13. avgusta: a) ob 20. uri serenaada bivšemu županu br. dr. Ivanu Tavčarju. b) Povratek na telovadbišče Sokola I. in koncert, kavarna pod mlilim nebom. Vstop prost. — Nedelja 14. avgusta dopoldne: a) Od 8. do pol 11. ure: nastop članov (ic), vojaštva, naraščaja. Spremlja vojaška godba pod vodstvom g. kap. dr. Cerina in godba zveze zveze jugoslovanskih železničarjev. b) Ob pol 11. uri razvite naraščajevga prapora. Popoldne: a) Prijahenje zunanjih Sokolskih gostov; b) Ob pol 17. uri javna telovadba. c) Koncert obeh godb in ljudska zabava. — V poznem večeru šarobno osvetljenje Tabora (pirotehnični sistem po Farmapahu). Ponedeljek 15. avgusta dopoldne: a) Skušnje gostov od 8. do pol 11. ure, spremljata obe godbi. b) Zbiranje društvenih članov (ic) in naraščaja. Skušnine v narodnih nčah. Ljubljanskim in zunanjim gostom, Sokolske konjenice za obhod. c) Ob 10 uri tričetrt pozdrav telovadnih gostov in slavnostna otvoritev telovadbišča. d) Ob 11.15 sprejeto po mestu. Popoldne a) ob 16. uri telovadni nastopi gostov in Sokola I.; b) poslovilni večer in s koncertom in prosti zabavo. Vstopnina za vsak dan k popoldanskim skušnjam: za sedeže na glavni tribuni 3 dinarje, za druge sedeže 2 dinarja, za stojišča 1 din., za otroška stojišča 0.50 K. Popoldanski prireditvi: Sedeži v tribunskih ložah 15 dinarjev, sedeži na glavni tribuni 10 dinarjev, sedeži na stranskih tribunah 7 dinarjev, sedeži ob telovadbišču 5 dinarjev; stojišča 2 dinarja 50 para, stojišča za otroke pod 10 let in v oboje do podnarednika 1 dinar. — Dohodi na vse sedeže na južni strani skozi Vidovdansko cesto (jugozap. vhod), za vse sedeže ob severni strani iz Metelske tribune iz Skofje ulice (vzh. vhod). — Predprodaja vstopnic v trafiki Dolenc v Prešernovi ulici.

«Sokol» v Brezicah priredi v nedeljo dne 14. avgusta t. l. na vrtu «Narodnega doma» javno telovadbo naraščaja, članic in članstva. Začetek ob 16. uri popoldne. Po javni telovadbi ljudska veselica na vrtu in ostalih prostorih «Narodnega doma». Sodeluje sokolska fanfara samoborska. Prijave za prireditve v s polnem teku in obetajo tako v telovadno-vzgojnem, kakor tudi ljudsko-zabavnem oziru prijetna iznenađenja.

— **Zupni zlet novomeške Sokolske župe v Karlovcu.** Dne 14. avgusta priredi Novomeška sokolska župa svoj letošnji župni zlet v Karlovec. Na predvečer dne 13. avgusta se vrši velika sokolska akademija, 14. avgusta zjutraj pa javna tekma Novomeške sokolske župe. Popoldne ob 3. uri javna telovadba, po telovadbi pa velika ljudska veselica. Istega dne ob 10. uri dopoldne se vrši tudi plavalna tekma Jugoslovanskega Olimpijskega odbora na Korani. Za zlet vlada v Karlovcu in drugod veliko zanimanje. Ta zlet ima tudi svoj historičen in političen pomen, ker se je priključilo več hrvatskih društev Novomeški sokolski župi, s čimer so izginile stare, od tujcev postavljene meje in je dobilo ujedinenje tudi na zunaj viden znak. Zato je žetoli, da se zleta udeležijo tudi sosedne sokolske župe po deputaciji. Za prenočišča je preskrbljeno.

Sport in turistika

— **Wiener Sportklub — Ilirija 2:0 (1:0).** Sinočnja tekma priznanega dunajskega nogometnega moštva z ljubljansko «Ilirijo» je bila res lepa. Številni gledalci (do 2000) so bili lahko zadovoljni z njo. Dunajčani, ki so ljubljancem znani že od lani, so dobro igrano moštvo z lepo in spretno kombinacijo. Ilirijo nadkriljujejo v igri z glavo, v stopinju in energičnem navalu na žogo. Pred nasprotnikovim golom pa tudi oni odpravijo. Svojo zmago so zaslužili, saj se je odigrala tekma največ na strani «Ilirije». — Ta je imela poleg Petana, ki je bil kakor običajno tudi sinoči prav dober, tudi spretno obrambo. V napadih pa ni imela sreče. pred dunajskim golom je vselej popustilo in par prav ugodnih situacij je prešlo brez haska za njo. — Tekmo je vodil kot sodnik Dunajčan Klenz, ki pa se je odlikoval po nepristranosti in točnosti. Vsa igra je bila sicer živahna in napeta, a skoz in skoz dostojna in tovariška. Odlikovala se je v tem prav prijetno od nedeljske tekme z Rapidom. — Dunajčane spremlja na potovanju urednik «Wiener Sportblatta», Müller, znan dunajski sportni delavec. — Danes ob 18. se bo igrala druga tekma med obema kluboma. Želimo, da bi ohranila enako kvaliteto, kakršno je imela danes.

— **Sportni jubilej.** G. S. Pelan, odlični golman ljubljanske «Ilirije» je praznoval 25-letni let in za naše razmere še redek

sportni jubilej. Igral je 105 tekme na «Iliriji», vedno kot golman. V spomin na ta časten dogodek mu je poklonil včera pred tekmo z dunajskim «Sportklubom» predsednik «Ilirije», g. dr. Berce, okusno darilo. Jubilaru so iskreno čestitali njegovi ljubljanski tovariši in navzoči dunajski gostje. Tudi mi mu želimo, da bi še dolgo z enako bravuro in uspešnostjo branil vrata svojega kluba pred nasprotnikovo žogo.

— **Dvoje najboljših jugoslovanskih waterpolistov** bo igralo koncem tega meseca v Ljubljani, in sicer pred odhodom in po povratku z Bleda. Pri nas se je ta igra igrala šele enkrat in to od nerutranli moštev, ki sta pa vendar častno rešili svojo nalogo. Moštvi iz Suseda in Sombora sta pa priznana konkurenta zunanjim klubom: zato obea bitri gostovanje jako zanimivo in bosta igri nudili prvovrsten sportni užitek.

— **«Sport».** Izšla je 32. številka «Sporta» in prinaša sledečo vsebino: Plavalne tekme ljubljanskega sportnega kluba, Ilirija-Rapid rez.) Duma), Pomen zmage nad Francozi, Zenska Olimpijada v Montecaru, Se o Masarykovih igrah, Jahalni konkours — hippiques, Plavalne tekme «Sportnega tedna», Razpis cestne dirke ljubljana-Bled in razne novice o sportnem gibanju po svetu. List prinaša tudi krasne slike in ga vsem toplo priporočamo.

— **Sportni čolni na vesla oproščeni carine.** Finančno ministristvo je odredilo, da se smejo v svrhu pospeševanja veslaškega sporta, sportni čolni na vesla lahke konstrukcije s premičnimi sedeži uvažati carine prosto, ako jih uvažajo sportna društva za svojo potrebo in ako služijo izključno sportnim namenom. Prošnje za oprostitve je treba predložiti pristojni carniarnci obenem z uverjenim ministristva trgovine in industrije, V. o. delček, da se taki čolni ne izdelujejo v dovoljni količini doma. Čolni, ki ne odgovarjajo gorenjim pogojem, niso carine prosti.

Razpis učiteljskih služb na trg. šolah

Na dvorazrednih trgovskih šolah se razpisujejo s pridetkom šolskega leta 1921/22. sledeča učna mesta:

V Ljubljani:

- 3 mesta učiteljev komercijalistov;
- 1 mesto mesto učitelja slovenščine in nemščine;
- 1 mesto učitelja italijanščine in francoščine;
- 1 mesto učitelja realno tehničnih predmetov;
- 1 mesto učitelja stenografije in strojepisa.

V Ljubljani:

- 1 mesto učitelja komercijalista;
- 1 mesto učitelja erbohrvaščine v zvezi z italijanščino in francoščino;
- 1 mesto učitelja stenografije v zvezi z lepomisjem ali slovenščino ali nemščino.

V Celju:

- 3 mesta učiteljev slovenščine, nemščine, erbohrvaščine, italijanščine in francoščine;
- 1 mesto rednega učitelja komercijalista;
- 2 mesti učiteljev realno-tehničnih predmetov;
- 1 mesto učitelja večštin (stenografija, lepomisje, strojepisje, telovadba, petje).
- S temi službami se združeni prejemki, ki so določeni za profesorje, oziroma predmetne učitelje srednjih šol, 2 triletnice po 600, oziroma 450 din. in 4 dveletnice po 600, oziroma 450 dinarjev, poleg tega običajne draginske doklade. Nadure se honorirajo po 20, 14 ali 10 dinarjev za vsako efektivno uro.

Za učna mesta jezikoslovcev pridejo v poštev za srednje šole ali za I. skupino na meščanskih šolah usposobljeni učitelji.

Za učna mesta komercijalistov (trgovsko računstvo, trg. dopisje, knjigovodstvo, trgovinstvo) pridejo v poštev tisti, ki se izkažejo z usposobljenostnim izpitom za I. skupino na dvorazrednih trgovskih šolah.

Za učna mesta realno-tehničnih predmetov (prirodopisje, pripodostrojje, zemljepisje, blagoznanstvo) pridejo v poštev za srednje šole ali za II. skupino na meščanskih šolah (zadnji le, ako so napravili dodatni izpit iz trgovskega zemljepisja in blagoznanstva) usposobljeni učitelji.

Za učna mesta stenografije, strojepisja, lepomisja, telovadbe in petja pridejo v poštev tisti, ki se izkažejo s strokovnim izpitom.

Ako ne bo na razpolago izprašanih profesorjev, pridejo v poštev neizprašani, primerno kvalificirane učne moči kot namestni učitelji. Zato se pozivljejo za vlaganje prošnji tudi tisti, ki se pripravljajo za izpit ali ki so izpolnili predpogoje za prijavo k izpitu. Kot komercijalisti-suplenti pridejo v poštev diplomirani absolutnje trgovskih visokih šol in trgovskih akademij s predpisano prakso.

Pravilno kolkovane prošnje, naslovljene na oddelček ministristva trgovine in industrije v Ljubljani, naj se vložijo do 20. avgusta 1921.

Prošnjam je priložiti krstni in domovinski list, curriculum vitae, študijska in druga izpričevala. Prosilci, ki še niso v državni službi, morajo poleg tega priložiti uradno zdravniško in uravnavno izpričevalo.

Kako živi Saljapin

(iz Hohltscherjeve knjige o Sovjetski Rusiji. Glej «Jutro» od 24. julija.)

Saj ga poznate Saljapina, svetovno-znanega basista, ki je potoval in zmagoval po Evropi: bil je Ivan Grozni, Don Quihote, nenadkriljivi Mefisto, ideal vseh basistov vsega sveta...

Danes je ta Saljapin najbolj razvajan ljubimec bogov in mase, pravi avtokrat sovjetske Rusije.

Mogočeži v Kremlju, sedežu sovjetske vlade zmerjajo in kolnejo, ker si ta ženskar in sladkosnedež pusti plačati vsako noto, ki pride iz njegovega božanstvenega grla, z vrečami ruskega sladkorja in kave, pokličejo ga na odgovor, resni obrabi ga čakajo. In Saljapin pride, zameje se in — dobro je. — Pred delegati tretje internacionale odpoje pesem od Volge in drugi dan dobi iz Kremlja bogate pošiljke lososa iz Volge, kavijarja iz ladiškega jezera, medu in grozdja iz Turkestana, on se niti ne zahvali, vse sprejema kot kralj svoje davke.

Saljapin stavi, da bo prišel v sijajni in razkošni obleki carja Borisa Godunova brez vsakih dovolj iz Musogorskega opere do Trojickih vrat Kremlja, da ga bodo četverne straže pustile naprej, ker bodo pozabile, da so carski časi že minuli. In stavo dobi.

Kljub prepovedi in najstrožji kazni se splazi Saljapin na Silvestrov večer

v zvonik Ivana Velikega in vleče za vrv velikega carskega zvona, ki odmeva v boljševisko Moskvo. Zgodi se nesreča, vrv se odtrga in Saljapin pade kakih deset metrov globoko: vsak drugi bi se ubil, Saljapin se pobera in gre. — Drugač pa za tak zločin ustreli. — Saljapinu aplavdirajo. V začetku vojne je nekoč sredi operne predstave pokleknil pred carsko ložo, kjer je sedel car Nikolaj in na kolenih zapel «Bože carja brani!»; danes pišejo sovjetski listi o ti sceni in proglašajo Saljapina za protiboljševika, a on se smeje in poje... Gorje mu, kdor bi si upal nastopiti proti Saljapinu! Sama čezvračalka bi jutri zletela v zrak, ko bi si upala samo skriviti las na Saljapinovi glavi.

Dvakrat sem slišal prepevat Saljapina, a še danes mi je žal, da se mi ni nudil ta užitek najmanj desetkrat. Prvič sem ga slišal, ko je pel pijanega kovača v Sjerovi operi «Moč sovražnikov». Kakor hitro se je prikazal na odru, niti ni še odpr ust, ko je občinstvo po vseh prostorih vstalo, kot nekada, ko je prihajal v opero car, aplavdiralo je in ga pozdravljalo. — Drugič sem ga slišal na nekem koncertu, sedeli smo v prvih vrstah, ker nam je vlada darovala vstopnice; ena vstopnica je namreč stala 25.000 rubljev. Prvi prostori so bili večinoma prazni, par sedežev od nas sta sedela dva raztrgana poulična tipa. Prišla sta

mirno v dvorano, pogledala naokoli, izbrala si prazni mesti, a nikdo se ni smejel, da jih vpraša za vstopnice, da jih vrže ven!

O svoboda!

Sedela sta in si obirala nosove, ko je pel Saljapin, ko je pa končal, sta skočila na stole, začela se dreti kot blazna, aplavdirati kot divja. Saljapin je pel lepe Glazunove pesmi, a stari, setradani skladatelj ga je spremljal sam na glasovirju. Po končanem sporedu je pevec poljubil starega skladatelja, pet do šest tisoč ljudi je to videlo, plaskali so in kričali, bili so kot takrat, ko so pozdravljali carsko obitelj.

Kdorkoli danes piše o Rusiji, ta ne sme prezreti te izvanredne pojave, ki se imenuje Saljapin. Ta človek, to ime je zdravilo za najhujše mase.

On poje vse, sedaj careko himno sedaj internacionalo; poje vse, kar daje izraza zanosu ljudskih mas. Boljševiki s ponosom trdijo: On je naš. On se smeje...

Revolucionarji pravijo: on je naš! On poje.

On je svoboden, puste mu, da dela kar hoče, kar se mu zljubi, samo da jim poje, poje in zopet poje, pa naj bo to carska himna ali pa internacionala.

On je danes najpopularnejši človek in umetnik v vsi Rusiji.

Domače vesti

* **Francoski poslanik Simon v Bosni.** Francoski poslanik na beograjski konferenci, Clement Simon, odputuje se dan v Bosno, kjer bo obiskal Sarajevo in druga večja mesta.

* **Razpisano zdravniško mesto.** Zdravniški svet razpisuje mesto asistenta na internem oddelku splošne bolnice v Mariboru. Interesenti so opozarjajo na razpis v "Uradnem listu".

* **Komunistični poslanec Radovanović pobegnil.** Za komunističnim poslancem prof. Ljubomir Radovanovićem se je izdala tirailica, ker je neznanu kam izginil. Kljub temu, da je bil pod policijskim nadzorom, je Radovanović pred nekaterimi dnevi odpotoval v Belje, češ da se udeležil neke ankete. V Belju so ga sicer videli, a ankete se ni udeležil, marveč je s prvim vlakom odpotoval, kakor je izjavil, v Beograd, kamor pa doslej ni prišel. Ker je neznan, kje se nahaja, je beograjska policija izdala za njim tirailico.

* **Jugoslovanski trgovski akademiki v Pragi.** V nedeljo je došlo okoli 50 dijakov zagrebske trgovske akademije pod vodstvom profesorja Karlovića v Prago, da si ogledajo mesto in da proučijo tamkajšnje razmere svojih kolegov.

* **Sprejem naših akademikov na trgovski vis. šoli v Berlinu.** Nemški konzulat v Beogr. nam poroča, da se bodo sprejemali na trgovski visoki šoli v Berlinu (Handelshochschule) samo oni akademiki naše kraljevine, kateri se izkažejo s priporočilnim pismom nemškega konzulata iz Beograda.

* **Hrvatsko učiteljsko združbo z Jugoslovanskim učiteljskim združenjem.** Kakor nam poročajo iz Zagreba, je policijsko poverništvo v znanih sporu, ki je nastal ob priliki zadnje skupščine Zveze hrvatskih učiteljskih društev v Zagrebu, priznalo pravovelnost sklope večine, ki je glasovala za združbo z Jugoslovanskim učiteljskim združenjem v Beogradu ter za likvidacijo Zveze. Opozicija tega sklepa ni hotela priznati. Vsled tega odloka policijskega poverništva se učiteljski dom v Zagrebu izloči iz zagrebske sekcije osrednjega združenja jugoslovanskih učiteljev.

* **Kozaki prideljeni območnim četam.** Ministrski svet je sklenil, da se nekoliko stotin kozakov sprejme v našo službo. Kozaki so stavljeni na razpolago komandantu območnih čet v stari Srbiji.

* **Cena mleka ostane neizpremenjena.** Mestni magistrat ljubljanski obvešča, da je cena mleka še nadalje šest kron za liter in da se bo proti vsakemu prestopku te cene najstroje postopalo.

* **Na šentjakovski semenj v nedeljo 7. avgusta** na vojaškem strelišču na Dolenjski cesti vabimo cenjeno občinstvo, da se ga udeleži v čim največjem številu. Vstopnina 2 dinarja, otroci do 10 let v spremstvu staršev prosti. Veselica se vrši ob vsakem vremenu. Začetek ob treh popoldne cene jedil in pijače zmerno. Originalne novosti prve vrste, ob veseličnem prostoru se ustavi tramvaj.

* **Za Ciril-Metodovo družbo** je med udeleženci obrtno-nadaljevalnega tečaja nabral g. nadučitelj Josip Kokač znesek 141 dinarjev. Gospodu nadučitelju Kokaču kakor tudi vsem darovalcem bodi v imenu naše odlične obrtne družbe izrečena iskrena zahvala. Nabrano svoto smo izročili njenemu namenu.

* **Nov zdravnik v Spodnji Šiški.** Celovška cesta 23, se je po več letni bolniški praksi naselil domačin dr. Peter Travner. Pozdravljamo ga, ker se s tem ustregel že dolgoletni želji in skrajni potrebi šiškarjev.

* **Poučna ekskurzija v južno Srbijo.** Skupina profesorjev trgovske akademije v Ljubljani se je podala na potovanje v Beograd, kjer ostane nekoliko dni in si ogleda našo jugoslovansko prestolico. Potem bo družba nadaljevala pot v južno Srbijo, kjer bo več časa proučevala tamkajšnje trgovske razmere.

* **Dolenjske železnice.** Prejeli smo: Kr. pokrajinskemu namestniku, ministru Ivanu Hribarju je v imenu upravnega sveta Dolenjskih železnice čestitalk predsednik te dolenjske družbe dvorni svetnik Fran Šuklje. Pozdravil ga je iskreno na vzvišenem njegovem mestu ter mu izročil spomenico, v kateri utemeljuje upravni svet zahtevo delničarjev, naj se venlar odpravi kričanja krivica, storjena tej družbi od strani nasilne avstrijske države ter zopet upostavi prejšnje, v koncesijski listini zajamčene pravice delničarjev Dolenjskih železnice. Gospod kr. pokrajinski namestnik sprejel je spomenico ter objubil, da jo hoče temeljito proučiti. Kazal je največje zanimanje za Dolenjske železnice in objubil, da bo krepko podpiral akcijo upravnega sveta v tem pogledu, kakor tudi glede razširjenja področja družbene uprave. V daljšem razgovoru se je razmotrivala cela vrsta železniških problemov, ki imajo vsakako veliko gospodarsko važnost za slovenske pokrajine, kakor tudi za vso Jugoslavijo.

* **Za spominsko ploščo Podlimbarskega.** Priobčili smo poziv prijateljem, znancem in vsem zavednim Jugoslovancem za darove, da omislimo in vridamo spominsko ploščo pisatelju, mučeniku narodne ideje, iskrenemu Jugoslovancu Franu Masiju - Podlimbarskemu. Po številu darovalcev (12) sodeč, je Podlimbarski pozabljen. Nočemo biti nikri. Vprašamo

samo: Ali naj odgovorimo naročeno in v delu se nahajajočo ploščo in opustimo odkritje posebnih rodov, ki bodo morda bolj umeli in cenili narodne delavce in žrtve naše svobode? Prošnjo ponavljamo in pričakujemo od onih, ki so dosedanje prezrli, — odgovora na to vprašanje. Imena darovalcev bomo priobčili. — Podlimbarski odbor v Krašnji pri Lukovici.

* **Mariborski občinski svet ima prvo redno sejo v ponedeljek ob šestih zvečer.** Izvolil bo razne odseke ter sklepal o nujnih delih v tamošnjem gledališču.

* **Iz mariborskega občinskega sveta.** Na sestanku klubovih načelnikov strank, zastopanih v mariborskem občinskem svetu, se je dosegel večeraj sporazum, da vodi vse magistratne posle mestni župan, oziroma njegov namestnik, magistratni ravnatelj in 4 občinski odborniki. Prihodnja seja občinskega sveta se vrši v ponedeljek ob 4. uri popoldne. Na dnevnem redu je izvolitev 13 odsekov, določitev županske plače in vprašanje mariborskega gledališča. Demokratski občinski svetniki ne prevzamejo nobenih mandatov v odsekih, pač pa bodo sodelovali v plenumu občinskega sveta.

* **Na reklamni tabli mariborskega bloksopa v restavraciji Goess,** je razbil neki Egon Hubiček, veliko izložbeno šipo. Na policiji je izpovedal, da ga razstavljene slike golih žensk tako razburile, da ga je prevzela neka strast in je razbil šipo, da bi si prilastil reklamnih slik.

* **Železnika zveza med zagrebskimi kolodvoroma.** Ministrstvo zaobarača je zagrebski postaji državne železnice naročilo, naj med državnim in južnim kolodvorom uredi redno železniško zvezo za prevoz potnikov, ki so morali sedaj hoditi mnogokrat peš z enega kolodvora na drugega.

* **Slavnost v Prekmurju.** Za dan 14. in 15. avgusta se pripravljajo v Prekmurju ob priliki žegnjenja v več župnijah shodi, ki naj bi značili slavlje železnice ujedinjenja Prekmurja z Jugoslavijo. Tako se vsaj zatrjuje. Če pa stvar pogledamo bližje, moramo konstatirati, da gre le za to, da se povzdigne in razširi klerikalna struja v Prekmurju. Kolikor smo poučeni, bodo sodelovali na teh prireditvah samo klerikalni dijaki, pevsko društvo "Ljubljana" in pa prekmurski "Orli". Karakteristično je že to, da "Novine" govore samo o povzdigi krščanske misli, pri čemur mislijo na klerikalizem in da o narodnem in državnem pomenu to slavnosti ne spregovore niti besede. S tem je dana za nas naprednjake smer, da gre le za izrabljanje lepe ideje v klerikalne namene in se vsled tega naprednjaki te slavnosti ne morejo udeležiti. Če pa hočemo prireditelji vzporediti res nestransko, izključno narodno slavnost, bomo naprednjaki v Prekmurju vedno radi sodelovali.

* **Podružnica vojnih invalidov v Prekmurju.** Podružnica organizacije vojnih invalidov kot del Splošne organizacije vojnih invalidov za Slovenijo se v kratkem ustanovi v Prekmurju.

* **Postojnska jama se bo, kakor poroča italijansko časopisje,** v bližnji prihodnosti znatno razširila. Dve kompaniji italijanskih minerjev sta trajno zaposleni pri vrtnih delih, ki se vrše po načrtu jamskega tajnika Andreja Perkota in inženjerja Lahnerja. Uredila se bo baje ugodna komunikacija za približno dvajset kilometrov podzemskih prostorov med Postojno in Platinjo. Postojnska jama bo, ako se srečno izvrši, ogromni projekt, največja podzemna jama sveta in tudi ena najlepših. Oficijska otvoritev se bo vršila baje še tekom letošnjega leta.

* **Napadi bolgarskih komitejev v južni Srbiji.** Grupa 15 bolgarskih komitejev se je pojavila te dni na poti med Radonišče in Stipo, naletela na srbske seljake, jih napadla in jim zastavila pot. Pri selu Počivala je tolpa napadla prebivalstvo, češ, da so srbofil. Komiteši so imeli uniformo bolgarske vojske in bili oboroženi z bolgarskim orožjem. Razen teh so se pojavile bolgarske čete te dni tudi v okolici Gjevgelije. Zandarmerija in vojaški oddelki jih zasledujejo in upati je, da jih kmalu prečejo.

* **Izgubljeni hišje.** Od Brega (tvrdke Kozina) po Židovski ulici, Kongresnem trgu do Nunske cerkve sta bila sinoči izgubljeni 2 ključa na obroču, eden navadni drugi Wertheim. Najditelj se prosi, da ju odda proti nagradi v uredništvu našega lista.

* **Požar v Naklem.** V petek so zažgali otroci v Naklem pristavo posestnika sgrube. Domača požarna bramba je prišla takoj na pogorišče, toda pristave ni mogla rešiti. Pač pa se je posrečilo domačim in gasilec, ki so prišli iz Kranja, Kokrovo, Dupljan in Trčiča, da so ogenj omejili in rešili sosedna poslopja.

* **Nesreče pri kopanju.** Voda zahteva letos izredno mnogo žrtv. Od vseh krajev prihajajo poročila o nesrečah pri kopanju. Zadnje dni poročajo iz Dolenjske o treh utopljenih. V Krki se je kopal 9-letni France Červan v družbi svoje matere in dveh sester. Zašel je predaleč in izgubil v valovih. Na obupno klicanje matere je prihitel nek moški, ki pa je potegnil na suho že mrtvega otroka. Pri Novem mestu je utonil v Krki delavec Ivan Špiler iz Murske Sobotice, pri Trebnjem pa v Temelet posestnika Frančiška Jerič.

Preveč je zalohla. Nap. drugo pa je prijel krč in je vsled tega utonila.

* **Velika železniška tatvina.** Od železnice pošiljatelj iz Ormoža v Maribor, lastnik bančnega uradnika Leona Košana, so ukradli do sedaj neznanu tatovi dve veliki romunski preprogi, vredni 90.000 kron in za okroglo 12.000 kron raznega perila, prtov zavese in raznih drobnarij.

* **Rop.** V kočevskih gozdih sta dva neznanca moška v starosti 20 do 24 let oropala posestnika Josipa Jakšiča iz Banjalohe, Vzela sta mu 7600 kron denarja in lagnila v gozdu. Roparja sta govorila hrvaško.

* **Samomor za kulisami.** O čudnem slučaju poročajo iz Gorice. V Vrtojbi je tamkajšnja slovenska igralska pretežno nedeljo vpisovala igranje "Tihotapec". Med igralci se je nahajal tudi nadarjeni kmečki fant Dominik Gorkič, brat uradnika Franceta Gorkiča v Gorici. Med bratoma je nastal prepri zaradi plesa, ki se je imel vršiti po igri. Ko je po četrtem dejanju stopil Dominik za kulise, je pograbil bajonet, ki je ležal na mizi, ter ga z besedami "Eden mora biti mrtve, jaz ali moj brat!" zasadil v les. Potem pa si je zabodel bajonet globoko v trebuh. Očez nekaj minut je Dominik Gorkič izdihnil za kulisami. Občinstvo se je razšlo. Tako se je veselica tragično zavrnila.

Izpred ljubljanskega sodišča

Posestnik Arih Jože iz Podkorena je bil obsojen po § 104 srb. k. zak. na 20 din. denarne globe ali na 4 dni zapore, ker je naharil in ozmerjal v precej robatem, z raznimi kleveticami ojačenem tonu, ostrega nadzornika Fatuja in njegovega pomočnika, ko sta podirala most čez Ilodnikov potok ob Podkorenski cesti. Ta most obstoja že več kot 20 let. Posestniki, ki imajo onkraj potoka zemljišča, so si ta mostič napravili in ga vzdrževali sami. Pozimi so zaradi narasle vode odstranili mostnice, katere so pomladi zopet položili. Novi cestni nadzornik, ki o tem ni bil popolnoma informiran, je seveda po zakonu pravilno zahteval, da si pride posestniki za most potrebno dovoljenje ob gradbenega odseka v Kranju. Posestniki pa so most kljub temu postavili. Nadzornik je dobil vsled tega nalogo, da most podre, in pri podiranju je prišlo do usodnega prepira. Kasneje so si kmetje pridobili potrebno dovoljenje in most zopet stoji.

Radi osumljenja lesne tatvine na sklašču klad in hlobov v kamnolomu ob Močilniku pri Vrhniki se je zagovarjal pred občinskim sodiščem posestnik in lesni trgovec Martin Umek iz Vrhnike. Je bil oproščen, ker se je sodišče uverilo, da ni izključena pomota roznikov. Na tem prostoru so namreč odkladali les vsi sosedje v dobri veri, da je svet občinski. Niso pa vedeli, da ima ta svet še del časa od občine v najemu obtoženi Umek.

Na neki svatbi v Trbojah pri Smledniku je napadel cerkvenikov sin in brat sedanjega cerkvenika Miha Pušavec svojega tovariša Alojzija Jenko in ga težko oklaj z nožem. Obtoženec trdi, da je napravil dejanje v pijanosti, razburjen tudi vsled tega, ker je bil meseca februarja od Jenkota tepen, ne da bi bil Jenko za to kaj kaznovan. Pušavec je bil obsojen na 4 mesece težke ječe.

Branjevka Marija Sušnik na Javorniku je bila obsojena na 20 dinarjev denarne kazni ali na 4 dni zapore, ker je napadla v šoli med poukom učiteljico Rozo Mariš in ji očitala vprico otrok, da je vseeno, če grede prej domov, ker jih itak nič ne nanči. Tudi je govorila okoli, da daje učiteljica bogatim otrokom dobra rede, revnim pa slabe. Obtoženka je dejanje skesano priznala, prosila odpuščanja in upravičila svojo veliko razburjenost s težkimi in žalostnimi družinskimi razmerami.

Razni prestopki pred senatom ljubljanskega deželnega sodišča sta bila obsojena v petek dva jako nevarna in predrzna tatova, Alojz Martinčič iz Domžal in Ivan Koelper iz Ormoža. Obtoženca imata za sabo jako viharne rokovanjske življenje, vse polno raznih tatvin, goljufij, vlovom in poverb. Kradla sta na svojih tatinskih potih vse, kar jima je prišlo pod roke. Eden izmed obtožencev je služil po preobrtu tudi kot orožnik na kolodvoru v Beljaku, kjer si je prihranil od raznih tatvin iz železniških vozov 30.000 kron. Največjo tatvino pa sta izvršila pri ljubljanski branjevki Mariji Kogoj, kateri sta ukradla iz stojnice na Vodnikovem trgu zabojev čevljev, katere je cenila Kogojeva okoli 30.000 kron. Kradla sta tudi skafu pri trdnici Rohrmann v Ljubljani in razno drugo blago po drugih krajih. Obsojena sta bila vsak na poldrugo leto težke ječe. — Vpokojeni železničar Jože Martinčič je obdolžil železničarja in posestnika Knola iz Ljubljane, da ga je ta v družbi treh roparjev l. 1910. napadel ob demarkacijski črti, ravno ko je prešel našo mejo. Roparji so bili preoblečeni v srbske uniforme. Martinčič pravi, da Knola zato ni prejel ovdoli, ker se je bal maščevanja. Knol je bil zaradi te ovadbe aretiran in je prešel 14 dni v preiskovalnem zaporu. Dokazalo se je, da je popolnoma nedolžen, ovgdoo pa je prikotne napravil Martinčič iz maščevanja, ker sta se pred kratkem s Knolom spila. Martinčič je bil obsojen na 14 dni strogega zapore.

Prosvefa

STAROST STENOGRAFIJE.

Robert Gregg piše v svoji knjigi, da so židji in Perzijanci že par stoletij pred našo dobo znali skrajševati besede. Stenografija je bila posebno razširjena v Rimu v Cezarjevi dobi. Pesnik Ennius (200 let pred Kristom) je uporabljal nad 1100 stenografskih znakov, ki jih je sam iznašel. Prvi neovrgljiv dokaz, da je obstajala stenografija, nam nudi Plutarh v svojem opisu Katilinove zarote: pravi namreč, da je bil ves Ciceronov govor napisan s stenografijo. Takrat so pisali na voščene pločice, ker ni bilo niti papirja, niti peres niti svinčnikov. Pločice so imele dvignjene robe, tako da je ostalo nepoškodovano vse, kar se je napisalo. Spojiti se je moglo do 20 tablic. Knjige, ki so bile sestavljene samo iz dveh delov, so se imenovala diploma.

Tako se danes slasti vsi uradni dokumenti. Od tedaj datira tudi naš izraz diplomati. Poznanje stenografije se je smatralo posebno častnim. Razni cesarji, državniki, pesniki in govorniki so dobro poznali stenografijo. Titi Vespazijan je bil tako ponosen na znanje stenografije, da se je osebno udeleževal stenografskih tečajev, pri katerih pa se je vedno bolj slaba obnesel.

JASNAJA POLJANA. BOLJŠE VIŠKO KULTURNO SREDIŠČE.

Posestvo slavnega ruskega pisatelja Leva Tolstaja, Jasnaja Poljana, je postalo z vsemi pripadajočimi krasnimi parki in gozdovi vred last ruske sovjetske vlade. Upraviteljstvo posestva prevzame narodni komisariat za prosveto. Številni dragoceni predmeti in starine so izročili muzejem. Narodna skupščina prevzame dolžnost, ustanoviti v Jasni Poljani boljševisko kulturno središče.

Naši dopisi

IZ PREKMURJA.

Patriotizem klerikalne inteligence v Prekmurju. Za časa odsotnosti Kleklo ureja njegov list "Novine" kaplan v Dolnji Lendavi Andraž Berden. Ta dični človek se je branil asistiranja pri slovesni maši o priliki rojstnega dne kralja Petra dne 12. julija in se je oklonil šele opotovanim pozivom. Najlepše pa še-le pride. Državna in občinska oblastva ter vojaški komandi v Dolnji Lendavi so dobili za to malo račun v znesku 80 dinarjev. G. polkovnik Mundšič je kot kavalir ta znesek tudi izplačal, in še baje dodal iz svojega za cerkvenika 20 dinarjev a radovedni smo, kakšno plačilo zadene povzročitelja vsega tega "slovenskega voditelja" in urednika "Novin", kaplana Berdena, ki si upa to napraviti celo sedaj po podpisu trianonskega miru! Zadnji čas je, da se proti temu razvajanju oblasti energično nastopi. O patriotizmu naših klerikalcev še en slučaj: V "Novinah" z dne 24. julija napada nek dopisnik povsem sodeč župnik v Turnišču slovenskega učitelja Stefana Klauza iz Turnišča in brani madžarskega nadučitelja Janosa Nemetijsa, kateremu se zahvaljuje za njegovo "razširjanje kulture" (pisalsma verba) t. j. madžarizacije v dobi 40 letnega učiteljevanja! Višek predrznosti obstoji v tem, da zagotavlja slovenskega učitelja, da bo prej šel iz Prekmurja, nego pa g. Janoš Nemeti. Toliko v ilustracijo naših razmer in pouk onim krogom v Ljubljani, ki so jim prekmurske razmere še vedno španska vna. Vrlenu slovenskemu učitelju.

ČUVAJTE PLANINSKO FLORO!

Kljub prepovedi se menda ni uničevala še nikdar planinska flora tako brezobzirno kot letos. Posebno prizadeta je Begunjska. Vsako nedeljo se vračajo šez Prevaljsko planino proti Trčiču gruč "turistov", ki imajo "vse bele" planink na klobukih, palicah in včasih še v nahrbtnikih. Isto se vidi vsako nedeljo na kolodvoru v Lescah pri večernih vlakih. Domačini seveda za tuje nočejo zaostati. Povzode na Gorenjskem, kjer je kaj več letoviščarjev našli na mlade fantiče in deklice, ki ti ponujajo v nakup planink. Pa kaknjih! Vse zmečkano, nedorastlo, umazano. In za tako lepoto naj izgine kras naših planin!

Kako odpomoči? Zandarmerija, policija, kazni ne zadostujejo. Tu morajo nastopiti vsi, ki jim je mar lepota naših planin. Kdor sreča takega "venčanega" turistu naj ga primerno opozori na kaznjivost posebno pa na nedostojnost in surovost njegovega početja. Gotovo bo marsikaterikrat naletel na gluha ušesa in moral požreti kako pikro opazko, posebno od nežnih turistov, ki nosijo samo na planinah hlače, pa nič ne de nekaj se bo le prišlo.

"Planinsko društvo" oziroma podružnice, ki oskrbujejo planinske kočje bi tudi lahko mnogo storilo v tem oziru. Kaj pomaga morebitni napis "čuvajte planinsko floro" v koči, če pa ostane le kos papirja. Značilno je, da večina turistov, ki tako ljubijo planinsko floro, da vse popase kar doseže, posebno rada "za nogobol pije alkohol" in da je še večji "heč" privleče se kakšnega harmonikarja s seboj. Gospodje planinske kočje ne smejo postati kako zakotne beznice, kak vplivni član društva naj od časa do časa, posebno ob nedeljah, obišče kočje in primerno opozori na nedostatek. Potem ne bo v planinskih kji-gah neslanih opazk o tobaku, vinu etc. ali pa np. M. N. SPD "Nabral mnogo planink v pečinah".

Videti je, da tudi šolski zavodi ozir. učitelji prirodoznanja niso učenec dovolj opozorili na razvade planincev. Srednješolski dijaki in akademiki bi lahko zelo mnogo pripomogli k zboljanju. Primer. no tudi ni če učitelji s številnimi razredi prereajo izlete na planine (n. pr. na Golico) ob času, ko so v cvetju ključavnice (narčisi) in dovoljjo, da natrgajo in odnese učenec domov cele svežnje rastlin. S tem se mladina navaža k brezobzirnemu in nesmiselnemu uničevanju flore.

Kdorkoli vam ponudi planike murke ali druge planinske rastline v nakup, ga zavrnite s primernim opominom. Če ne bo odjemalcev tudi ne bo prodajalcev in "ekšeti" s planinskimi rastlinami bo prenehal.

Če se na ta način vsi pravi ljubitelji planinske flore združio k skupnemu de-

lu, bo mogoče zatreli ali pa vsaj znatno omejiti nemiselnost uničevanje. Če se pa to ne zgodi, in sicer takoj, je pa resna nevarnost, da izgube v nekaj letih naše planine svoj najlepši rastlinski kras.

To in ono

TASČA, KI NE GOVORI.

Ali je to mogoče, bodo zmajevali v glavo naši dobri čitatelji in lepe čitate-lice. Sicer pa je to v resnici poseben slučaj, ki ga mora zabeležiti svetovna povestnica ravno tako, kakor je zabeležila ženske in tašce, ki si jim jezikelj ni hotel ustaviti. Dogodilo se je v Londonu. Še mlada tašča je stanovala v svojem zetom v istem stanovanju cel dve leti, ne da bi spregovorila z njim kako besedo. Končno si je pričela domisljati, da jo zet preganja. Ošla je na redarstvo in ga tožila, da ji ne da denarja, da ji je zaprl plin in da jo je malokdaj pustil iz sobe. Sodnik se ni mogel prepričati o krivdi zeta in je tašči priporočil, naj zeta razdrži, ako pa se ta "prenagli", naj ga takoj naznani sodišču. V prvi vrsti pa naj prične zato govoriti. Tašča je objubila sodniku, da ga bo poslušala. To pomeni, da bo njen zet nasedel in imel potem posla s sodnijo. Čuvajte se torej tašč, kadar prično govoriti!

ŠTIRI ŽENE ZA FUNT ČAJA.

Dočim se je vse podražilo, pa ni porastla cena žen pri Eskimih. Tako je v Las Pasu mogoče dobiti štiri žene za funt čaja in nekaj duhana. Pri Eskimih je prodaja in zamena žen sploh nekaj navadnega. Tako je neka tamošnja krasotica v kratkem času kar šestkrat menjala svojega moža. Dvakrat je bila prodana za funt čaja, dvakrat za škafko kondenziranega mleka, enkrat za zavo dobroga duhana, enkrat celo za košček slanice. Po šegah Eskimov, zamore mož vsak trenutek odkupiti svojo ženo, ako plača novemu lastniku dvakrat toliko, kolikor je dobil zanjo.

Kakor vidite, jako čuden običaj. Potem pa se še čudijo naše lepoticke, ako se jih drzne zaprositi za roko človek, ki ni yedno poln denarja.

× **Zrnye kolere v Rusiji.** Londonske "Times" so dobile iz Rusije poročilo, da v Moskvi, Petrogradu, Kijevu in v Odesi razsaja kolera, ki je od konca maja zahtevala že 133.428 človeških žrtv. V maju in juniju je umrlo nad 52.000 otrok na tej epidemiji. 40.000 odraslih pa ne tifužu. Te številke pa niso točne, ker registrirajo le smrtne slučaje v mestih.

Stičadišča:
Balkan, d. d., Dunajska c. 88. [d. p.]
Speditelja:
Balkan, d. d., Dunajska c. 88. [d. p.]
Trgovine:
L. Mikuš, izdelovanje dežnikov, Mestni trg 15.
Derenda Fran, konfekcija, manufaktura na debelo, najnižje cene, Emonska cesta 8.

Mehanična delavnica: [d. p.]
Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.

Švicarske ure, zlatnine in srebrnine
sudi strokovni urar F. Korošec, Sv. Florijana ulica 31. Vsako popravilo se izvrši vestno s garancijo. Staro zlato in srebro se vzame v zameno. 227 52-46

Več rabljenih dvokoles, šivalnih strojev in otroških vozičkov
v dobrem stanu se ceno proda: Ljubljana, Karlovska cesta 4. Ogleda se lahko vsak dan od 12.-3. pop. 778 10-10

Obvestilo.
Obveščam cenj. odjemalce in p. n. občinstvo, da sprejemam nova dela in popravila po najnižjih cenah. Gotovi devili v zalogi. Turistovski devili domačega izdelka. 634 85
Ant. in Jož. Brajer-Kapele
Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

Išče se 1296 6-3
kontoristinja

emožna slovenskega in nemškega jezika, spretna strojevska in stenografska, za večje manufakturno podjetje v Ljubljani. Pismene ponudbe je nasloviti na upravnistvo „Jutra“.

Kemična tovarna d. d. v Šoštanju
priporoča 1245
klej (iz usnja in kosti) ter mast (iz usnja in kosti).

V nakup se išče
na prometni točki Ljubljane
trgovska hiša z lokalom in skladiščem.
Cenj. dopisi pod „Jugo“ na Anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 1231 2-2

Puškarnji:
Kaiser F. K., Selenburgova ul. 6.
Urarska popravilna delavnica Ivan Seliskar.
Pot v Rožno dolino 10. Vsako popravilo izvršujem točno in solidno.
Pisalni stroji: [d. p.]
Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.
Razmnoževalni aparati: [d. p.]
Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.
Kleparstvo:
T. Korn, Poljanska cesta 8.
Brusovnica:
Vekoslav Vanino, Stari trg. 1

Najstarejša pleskarska in ličarska delavnica
slovenska **IVAN BRIGELJ,**
Dunajska cesta 16, se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerno. 5-52-44

Novo došli cerkveni zvonovi
pravi, iz bronca, desetletno jamstvo. V zalogi okoli 50 komadov razne velikosti pri „Metallum“ d. d. Zagreb, Ilica št. 134. Telef. 1-98.
1234 Zahtevajte cenike! 6-2

Na prodaj tovorni avto „Raba“
pettonski, dobro ohranjen. Na vpogled pri Gospodarski zvezi, Ljubljana, Dunajska cesta 29. 1233 2-2

Išče se samostojen 3-2
knjigovodja-korespondent
za takojšen nastop. Ponudbe na tovarno Hribar, Slovenjgradec.

Prodajo se trije še nerabljivi dinamo-stroji
za vrtilni tok, proizvedli trdke **Dynamo-Werke A. G., Dunaj**, in sicer dva po KW 0-9 in 15 PS, V 880/220, 50 period ter s 1400 obrati na minuto. Naslov pove 1229 upravnistvo „Jutra“ 3-3

V najem ali odkup se išče
trgovski lokal v Ljubljani.
Cenj. dopisi pod „Zvezda“ na Anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 1232 2-2

Velika zaloga Dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji, pnevmatika
in vsako vrstni deli F. Batjel, Ljubljana, Stari trg 28. Sprejemajo se dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji v popravilo. **Mehanična delavnica, Karlovska cesta 4.** 774 10-10

Ure, zlatnino in srebrnino
181 kupite najceneje pri trdhi 52-47
Ivan Pahiž, Ljubljana, Stari trg 20.

Sprejme se takoj blagajničarka.
Ivan Kos 1243
Ljubljana, Celovška cesta 2.

Prvovrstnega knjigovodjo,
ki je dobro izvešan v trgovskem knjigovodstvu in dober bilancist, kakor tudi prvovrstno stenografino in strojevske išče za čimprejšen nastop družba „Impex“ v Ljubljani. 1235 3-2

Knjigovodkinja
z dobrimi, dolgoletnimi izpričevanji, samostojna slovenska in nemška korespondentinja 2-1
išče mesta v provinci.

Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Služba in stanovanje“.

Ugodna prilika za vrtnarja ali trgovca
s sadjem in poljskimi pridelki!

Na prodaj 17 orolov posestva, obsega jočega rodovitne njive, travnike in sadonosenik; hiša in gospodarsko poslopje s potrebnim inventarjem in živino. Lepo ležanje, eno uro severno od Maribora ob državni cesti, pošta, železniška postaja. — Cena 700.000 K. Naslov v upravnistvo „Jutra“. 1244 2-1

„EXPRES“
Mednarodni transporti
RAKEK
se priporoča za vse spedijske posle posebno pa za sacarjenje in reekspedicijo. Zagotovljena točna izvršba po najnižjih cenah. 1249 2-1

Bencinmotor
dobro ohranjen, približno šest konjskih sil se takoj kupi. 1242
Ponudbe na „Velika Gora“, lesna trgovska in industrijska družba v Ribnici.

G. F. Jurásek
uglaševalec glasovirjev v Ljubljani
Wolfova ulica 12.
izvršujem uglaševanje ter popravila glasovirjev in harmonijev posebno strokovno, točno in ceno. 435 52-38
1204 3-3

Živi raki
(veliki)
izredna atrakcija za fine bifeje in gostilne. Komad po 4 K in 2 K.
Prvo bosansko izvozno podjetje **G. A. Vasiljević, Tuzla, Bosna.**
Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
— inseriraj v „Jutra“

Spisi o naši državi.
A. Melik: Jugoslavija. Zemljepisni pregled. I. del. Meh. vezna, fin papir 60 K, po pošti 8 K več. Broš., navadni papir 42 K, po pošti 2 K več.
A. Melik: Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev. II. dela I. del 21 K, II. del 42 K. Poštuna za oba dela 9 K.
A. Ogris: Borba za jugoslovansko državo. Cena 32 K, po pošti K 1-80 več.
Dokumenti o jadranskem vprašanju. Cena 18 K, po pošti K 1-80 več.
St. Sagadin: Naš sadašnji ustavni položaj. Cena 16 K, po pošti K 1-80 več.
Naročila sprejema:
Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Najstarejša spedijska trdnja v Sloveniji
R. RANZINGER
Ljubljana spedijska pisarna Jesenice
Podjetje za prevažanje blaga južno železnice. Brzovozni in tovarni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zavarovanje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi zaprtimi kablinami za pohištvo.
Brzjav: Ranzinger. 784 52 Interurban telefon 60.

Izšla je Svetovna vojna
v pesmi in slikah, I. in II. zvezek.
Cena posameznemu zvezku 4 krone.
Dobiva se pri kolporterjih, v trafikah in v upravi „Domovine“, Sodna ulica 6.

OGLAS.
Nakup sena.

Intendantura Dravske divizijske oblasti, Komanda vojnog okruga u Mariboru in Celju, Komanda mesta u Ptuju in Slov. Bistrici prejema dnevnne ponudbe za nakup sena od producentov in liferantov.
Pripravljeno seno se takoj kupuje po tržnih cenah.
Za večje kupovine zaključujejo se pogodbe
12. avgusta v Ljubljani in 13. avgusta v Mariboru.
Komanda Dravske divizije E. broj 12.009.

DELNIŠKA TISKARNA
Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 16.

Izdeluje vsakovrstne tiskovine za urade, trgovce in obrtnike, društva, zasebnike. Knjige, brošure, časopise. Točna izvedba, zmerno cene. Zaloga uradnih tiskovin za okrajna glavarstva

Umetniške tiskovine, barvotiske oseh vrst izoršaje tiskarna, ki je opremljena z vsemi najmodernejšimi stroji, pripravami in tehničnim materijalom, najhitreje in dovršeno strokovnjaško

LASTNA KNJIGOVEZNICA
Izoršaje knjigoveška dela od najprostejših do najfinjših vrst

Pravkar je izšel ponatis znamenitega „Jutrovega“ romana, ki je vzbujal splošno pozornost:
Frank Heller, Prigode gospoda Collina.
Cena 15 K, po pošti 2 K več.
Naroča se pri upravnistvu „Jutra“, Ljubljana, Sodna ulica 6.

Pozor! Na obroke! Kredit!
Da ustrezemo mnogokrat izraženi želji naših odjemalcev, prodajamo z olajšili pri plačevanju naše znane
= krasne remontoirke =
(za gospode) 1178 4-4
najbolje opremljene, 28 ur idoke, z dvoletno garancijo, za brezprimerno ceno samo po 125 dinarjev proti ari 45 dinarjev in mesečnemu plačilu 8 dinarjev. Ura se pošlje takoj po sprejemu are priporočano. Dotični naročnik naj nam blagovoli naznaniti svoj poklic. Če želi naročnik vso kupno ceno plačati takoj, dobi 5 %, popusta.
Zaloga ur ADOLF MITH, Zagreb, Samostanska ulica 4.

Priporočljivo!
SIMON JENKO, Zbrani spisi.
Uredil dr. Joža Glonar. Cena K 42—, po pošti K 4-20 več.
Anatole France, Pingvinski otok.
Roman. Broš. K 42—, vez. K 52—, po pošti K 3-40 več.
Cika Jova-Gradnik, Kalamandarija.
Pesmi za otroke. Vez. K 16—, po pošti K 1-40 več. 209 27
Naročila na Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

Medić, Rakovec & Zankl prej A. Zankl sinovi.
Tovarna kemičnih in rudninskih barv ter lakov.
Centrala: Ljubljana. D. z o. z. Skladišče: Novisad.
Brzjav: Meraki, Ljubljana. Telefon: 64.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.
Primano najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklaraki in mizaraki klej, plešarski, slikarski in mizaraki čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti. 657 40
„MERAKL“. Lak za pode. „MERAKL“. Linoleum lak za pode.
„MERAKL“. Emajlni lak. „MERAKL“. Brunoline.
Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

: Jadranska banka :
sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji. Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.
Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, Zrst, Wien.
Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Politični odmevi

Ustava in Slovenci

V zadnji (18. in 14.) številki »Njive« priobčuje dr. Stefan Šagadin zanimive socijalno - politične študije o vidovodniški ustavi. Ponatiskujemo iz razprave zadnji odstavek, ki zasluzi, da ga temeljito premisli vsa slovenska inteligencija. Glasi se:

H koncu še nekaj besed iz našega ožjega, slovenskega stališča. Mi Slovenci igrali smo pri delu ujediniteljstva in ustvaritve naše današnje države važno in lepo vlogo. Naša inteligencija je že dolgo pred svetovno vojno imela zelo ozke stike s hrvatskimi in srbskimi krogi. Med vojno so naši emigranti Bogumil Vošnjak, Gregorin in drugi v inozemstvu žrtvovali trud in premoženje za ustvaritev velike ideje jugoslovanskega narodnega in državnega jedinstva. Istočasno so v Sloveniji bili neustrašeni delavci za to veliko idejo velikopotezni Janez Krek in pozneje Anton Korošec in požrtvovalni Gregor Žerjav. Majska deklaracija na Dunaju, Narodno veče v Zagrebu, Zenevska konferenca v Švici in končno decembrski akti v Beogradu so častni spomeniki našega dela in sodelovanja, ki bodo tvorili vedno svetlo stran najnovejšje zgodovine Jugoslovanov.

Zavedali smo se, da brez najtesnejšega oslonca na jugoslovanske par generacijah izginemo v nemškem morju. V nacionalnih bojih z Nemci in Italijani smo si okrepili mislice in živce, razširili pogled. Brez silajne državne zgodovine, nismo nosili seboj navlake historizma, bili smo bolj dostopni za vsebino kakor za formo. Vse to nam je samo po sebi nudilo lepo vlogo nezainteresiranega posrednika v sporu med Hrvati in Srbi, ki smo jo do ujedinitelja tudi dobro izvršili. Obenem smo s hitro in dobro ureditvijo svoje Slovenije po razsulu Avstrije dali vglad organizatoričnih sposobnosti, in iz cele ostale proširne Jugoslavije so skoro z zavdanjem, vendar pa veselo gledali na rod, ki je vladal pri nas. Razvoj političnih strank in različnost pogleda na notranjo ureditev države nas je potem razdvojil na škodo našemu ugledu in na škodo same stvari: Zgubili smo veliko od zgodovine nam namenjeno vlogo posrednika.

Sedaj je z ustavo stvar pač za dolgo dobo dovršena. Od revizije ustave, o kateri sanjajo hrvatski in nekateri slovenski politiki, naj se ne obeta preveč. Tudi če bi se vse slovenske in hrvatske stranke zedinile na en plemenski program, niso v stanju, da izsilijo revizijo v svojem, plemenskem smislu. Čim pa razširijo svoj program na Srbe, ne morejo več biti plemenske in revizija ni več nevarna, za nje pa ne poželjna. Kolo razvoja se ne da nazaj sukati.

Te misli nam odkazujejo stališče, ki ga naj zavzemamo k vprašanju, ki zdaj najbolj zanima slovensko javnost: ali naj tvori Slovenija eno upravno in samoupravno celoto, ali pa naj se razdeli na dve oblasti, ljubljansko in mariborsko. Ustava sama bi prvi soluciji ne bila na potu, vsaj po besedi ne. Vprašanje pa je, ali je pametno, ali je politično oportuno, ali je iz našega ožjega nacionalnega stališča potrebno, da se zavzemamo za nedeljeno Slovenijo.

Argument ozira na naše neodrešeno brate ne drži. Ta problem more rešiti v celoti le velika, močna in dobro urejena Jugoslavija. Pa tudi za neposredni cilj, materijalne in moralne pomoči našim bratom izven mej, da se nacionalno ohranijo, dokler ne pride oni veliki dan, so naša samo - slovenska sredstva premajhna. Za naš kulturni in gospodarski razmah je popolnoma irelevantno, ali se naše ljudstvo upravlja iz enega ali iz dveh centrov. V velikem sklopu Jugoslavije smo vendar le čisto majhen kotiček, in gospodarski problemi se bodo vedno reševali samo v Beogradu in Zagrebu.

Posebnosti našega pismenega jezika nam nikdo ne krati, ne smemo pa tudi misliti, da nas kdo za to zavid. Najmanj bi se smeli sami. Prej ali slej bomo morali zopet najti pot od Prešerna nazaj k Stanku Vrazu. Čim prej in čim spontaneje, tem bolje. Bojazen, da bi s razdelbo Slovenije na dve oblasti padli zopet nazaj v čase »Stajerc« in »Kranjcev«, je znak kratkovidnosti. Če postanemo Jugoslovani, kaj bi nam pa v ostalem to škodilo? Saj imajo tudi Hrvati svoje Zagorce, Ličane in Slavonce, Srbi svoje Šumadince, Užičane itd.

Načelo samouprave, ki ga pravilno poudarjamo, pomeni resnično, dejansko vršenje upravnih agrid po del ljudstva izbranih mandatarjih. To načelo pride vsekakor bolj do izraza v dveh mlajših oblastih, kjer odbornik lahko ima pregled čez svoje posele in jih lahko sam osebno vodi. Cela Slovenija kot samoupravna oblast je za to prevelika in na mesto državnega birokratizma bi stopil deželni.

Kar pa je glavno: Zavedimo se zopet svoje od zgodovine nam naklonjene vloge posrednika in zato ne vzbujačmo sami s svojo zahtevo po nedeljeni Sloveniji pri bratih onkraj Sotle težnje, ki niso ustvarljive brez škode za narodno in državno jedinstvo!

Preokret v češko-poljskih odnošajih

Zadnji čas se ponavljajo vesti, ki naznanjajo, da se pripravlja v poljsko-čeških medsebojnih odnošajih preokret na boljše. Poroča se celo konkretno, da o snuhoči se zvezi med Češkoslovaško in Poljsko ter — Francijo, naperjeno proti Nemčiji.

Da mednarodnopolitični položaj v severovzhodnem delu srednje Evrope še ni dovolj razčiščen in da mora ne glede na gorenjeblezko vprašanje priti do ustaljenja medsebojnih odnošajev, je jasno. Današnje stanje ne more trajati dalje. Toda vprašanje je, v kaki smeri.

Naglašali smo že, da je protinemška obramba edini resnično skupni interes, ki ga imata Poljska in Češka. Poljska je pri Nemcih silno zasovražena. Ozemlje, ki ga je morala Nemčija odstopiti Poljakom, je sicer resnično poljsko, del historične Poljske, toda povsod so bili Nemci naselili obilo Nemcev, ki se čutijo sedaj neodrešene. To velja o zapadni Prusiji, Poznanjski in glede gorenjeblezke je stvar svetovno znana. Vrh tega se nahaja svobodno nemško mesto Gdansk, kjer je Poljakov le nekaj nad 8%, pod vrhovno blastjo Poljske in naposled loči poljski koridor ob doleni Viali Vzhodno Prusijo popolnoma od ostale Nemčije. Ze brez spora za gorenjeblezko Slezijo je tedaj notiva dovolj, da se razmerje med Berlinom in Varšavo ne bo sprijaznilo. Dalje so Nemci povsem uverjeni, da se Poljska ne bo držala dolgo in njeno organizatorno silo cenijo Nemci silno nizko.

Češkoslovaška je malo manj kakor na polovico obdana z nemškimi teritorijem, in sicer v celem polkrogu, kar je tem neugodnejše. Dalje se nahaja v njeni oblasti nad tri milijone Nemcev; postalo bi tedaj nevarno, če si postavi Nemčija za nalogo, osvoboditi te rojake. Kaj takega bi bilo pričakovati zlasti, ako se Avstrija združi z Berlinom. Toda temu nasproti pa moramo opozoriti tudi na možnost, da se češki Nemci kolikor toliko sprijaznijo s svojo državno pripadnostjo, zlasti ako jim to olajšajo Čehi s popustljivostjo in ako uvidijo velike gospodarske koristi v okrilju Češke. Neglede na to pa ima Češka velike gospodarske stike z Nemčijo, o čemer smo se konkretno prepričali takrat, ko je šlo v maju za sankcije. Prometno pa je Nemčija naravnost prvostane važnosti za Čeha, saj je postala Laba po versajskem miru plovno mednarodna re-

ka in po njej imajo Čehi najbližji in najcenejši — direktni dohod na obalo Severnega ali Nemškega morja, to je svetovnega oceana.

Ako bi se tedaj Nemčija hotela angažirati za češke Nemce, v tem slučaju je svezta Praga z Varšavo in Parizom nujno potrebna. Ni pa izključeno, da ne bi med obema sosedoma prevladali gospodarski ozidi, ki bi zmanjševali vojevitost na obeh straneh.

Slednja možnost je važna še v drugem pogledu. Kolikor bolj se bo obnavljala Rusija, toliko bolj bo rasel njen spor s Poljsko. Prav lahko si predstavljamo v nadaljni bodočnosti prijateljstvo med Rusijo in Nemčijo, za kar obstojajo, kakor znano, med ruskimi strankami znatna razpoloženja. V tem slučaju je prvostane važnosti, kar smo rekli zgoraj o možnosti mirnega sosedstva med berlinsko in praško vlado.

Iz krogov, stoječih blizu češkemu zunanjemu ministertvu, smo čuli te dni zelo skeptično izjavo glede vstopa Poljske v malo antanto. Tam se izvaža, da bi pristop Poljske češke interese naravnost oslabil, prvič napram Madžarom, drugič radi vzhodnih poljskih meja. Češka namreč stoji na stališču, da so današnje rusko-poljske meje nevzdržne, ker segajo tako globoko v rusko zemljo. Zlasti je aktualna ta zadeva za Čeha v vzhodni Galiciji, ki naj bi pripadla Rusiji, kajti na ta način bi imela Češka neposredni stik z Rusijo, kar je za bodočnost njene industrije neprecenljive važnosti.

To vse so važni problemi bodoče politike v vzhodnem delu srednje Evrope, ki zadevajo tudi nas Jugoslovane v največji meri. Saj je od te konstelacije v nemali meri odvisna tudi naša mednarodna sigurnost.

Beneški Slovenci

Naši časopisi so dan za dnem dobro založeni z vestmi iz slovenskega Primorja, nahajajočega se v italijanski oblasti. Primerno je, da se enkrat spomimo s par besedami tudi beneških Slovencev, ki jih v zvezi z ostalimi italijanskimi našimi rojaki poročila nikdar ne omenjajo.

Kakor predstavljajo goriški in kraški Slovenci najzavednejši, najenergičnejši in najodporni del našega naroda, tako tvorijo beneški rojaki njega najnezavednejši del. Mnogoletna skupnost z Italijani, prežita pod gospostvom oglejskih patrijarhov in nato beneške republike, je zatrija v njih zavest skupnosti z ostalimi Slovenci, zato pa ustvarila občutek pripadnosti k Italiji, k prebivalstvu Italije. Pod Avstrijo so se nahajali le kratko dobo od 1. 1797 do 1805 in 1813 do 1866, kar nikakor ni zadostovalo, da bi se med njimi in ostalimi rojaki pod Habsburžani razpletle tesnejše vezi. Ko je po Gorenji Italiji nastalo gibanje za osvoboditev izpod Avstrije, so se ga udeleževali tudi Slovenci, ki so stopali tudi med Gari-baldince ter prepevali pesmi, slaveče »drago Italijo, preljudi moj dom«. Ko je po avstrijsko-prusko-italijanski vojni 1. 1866 imel odločiti plebiscit o nadaljnji usodi Benečije, so se beneški Slovenci z vsemi glasovi proti edini eni izjavi izjavili za združenje z Italijo. Italijanski mišljenje se v novejši dobi še ojačuje v šolah; vsi, ki se šolajo, so italijansko vzgojeni, povsod v javnosti gospoduje le laščina, edinole pri pridržanju in sploh v cerkvi se še drži narodna govornica.

Ali se smemo vdajati upanju, da bi mogli naši sosedni goriški rojaki odselej ugodno vplivati na narodno čustvovanje in mišljenje Benečanov? K temu vprašanju poskusimo pristaviti naslednje važne podatke o ozemlju beneških rojakov.

Slovenci bivajo onstran stare goriške meje po gričevju in hribovju, ki je podaljšek goriških Brd in ki se vleče tja do Taljamenta pri Humini (Gemoni). Kjer začne ravan, je tudi začetek kompaktnega furlanskega prebivalstva. Vsa pobočja, vse reke, vse doline, vse je obrnjeno proti ravnini in prometna, gospodarska in politična središča, kamor so navezani Slovenci, leže na robu

ravnine, s se v furlanskem ozemlju. Pred vsem sta to Cedad in Tarčed poleg ostalih manjših. (Za primero nam lahko služi razmerje med Celovcem in »slovensko« okolico). To slovensko gričevje in hribovje, po katerem se vlečejo hrbti od severa proti jugu, ki še bolj izolirajo prebivalstvo na posamezne doline, se zvišuje proti severu, kjer se naposled dvigne neposeljeno sredogorje do 1800 m visoko. Onstran njega malo prehodnih pogrjor pa imamo planinsko dolino Režijo, ki živi sama zase pod Kaninom in obuje s svetom poglavito po italijanski Možnici v dolini Bele, dotoka Taljamenta, dasi ima gorski dohod tudi na žago pri Bovcu.

Po tej osnabi razlikujemo tedaj med beneškimi Slovenci tri glavne skupine: a) Režijane, po Rutarjevih podatkih 4000 ljudi, b) tarčedske Slovence, ki so istotako od ostalih zelo izolirani, nave-

zani brespogojno na Tarčed ali sosednje furlanske vznožje; teh je po Rutarju okroglo 6000. Naposled imamo č) cedadске Slovence, ki bivajo z ozirom na ostale sonarodnake ugodnejše, namreč v onem trikotju, v katerem se med Cedadom, Kobaridom in Tolminom Benečija zjeda v Goriško. To je povečini porečje Nadiže, ki prihaja iz Goriške gore; številni njeni pritoki tvorijo prijazne doline, se združijo v nadižki dolini med Sempetrom in Cedadom. To ozemlje, kjer biva nad 23.000, torej tretjini beneških Slovencev, bi se tedaj prav lahko združilo s sosednjo Goriško in namesto Ccedada bi mogel tvoriti triž Sempeter lokalno središče.

Kadar bomo premišljevali o nadaljnji udoli Slovencev v Italiji, ne pozabimo na te skrajne zapadne veje našega rodu. Narodno propagando zanesti med nje, bo sicer vedno težko, vendar sedaj lažje, kakor za Avstrije.

Socialni problemi

Komunizem in inteligencija

Iz poročil o zadnjih komunističnih činih pri nas je razvidno, da se udeležuje komunističnega rovarjenja tudi šolska mladina in celo iz trgovskih šol, kjer so nas učili nekdanj in gotovo tudi danes ubijajo ljubezni do dela in zasluzka. Ako že rinejo na vodilna mesta komunističnih organizacij posamezni inteligenti, si več ali manj lahko razlagamo, ker drugje zanje najbrže ni vodilnih mest, ali pa so si s kakim činom onemogočili dostop k drugim strankam; ali da nedorasla mladina silji v prekucniške vrste, preseneča. Pri nekem alavnostnem sprevodu je eden trojice takoj za napisno tablo nekega izobraževalnega zavoda vpil: živijo revolucija. Misli sem si, ti pač trosiš belile svojega očeta. Če je njegov oče poljedelec, ki s svojim znojem gnoji rodno grudo ali obrtnik, ki si je s trudom pribil nekaj za stara leta, ali uradnik, ki je nabral dovoljno število let za pokoj, ta bi ti že dal revolucijo. Mladenič pač ni pomislil, kaj vika, kakor ne pomislijo na posledice tisti mladeniči, ki se žrtvujejo nahujskani za sistem krvi in nasilja.

Inteligenci je komunizem še bolj sovražen in škodljiv, kakor drugim slojem. Komunizem smatra sebe za proletarijat, inteligencijo pa za nositeljico in vzdrževalnico kapitalizma, za buržuazijo, zato vpije »Dol z buržuazijo« in pobija inteligenco. Dokaz Rusija. Boj terorja in anarhije proti današnjemu kapitalističnemu ustroju družbe je v prvi vrsti boj proti inteligenci.

Tisoče let star naravni zakon je, da svet nosi delavne in lenuhe, brihtne in neumne, zato revne in bogate, vladajoče in vladane. Nikdar ne bodo na svetu vsi ljudje enako srečni, kakor jih ne čaka vseh izveličanje na onem svetu, ampak ene baje neskončno veselje, druge pa jok in škripanje z zobmi.

Proletariat je preli že mnogo krvi, ali tega težkega zakona ni mogel izpremeniti.

Surova sila ne more nikdar trajno vladati razuma. Ta je zmogel najbolj divje naravne sile in jih prisilil k poslušnosti in tako bo vselej zmogel tudi surovo silo terorja in revolucije. Razum mora vladati sili in bo tudi vladal. Trenutna izprememba tega razmerja ne izpremeni zakona. Seveda sme razum izkoristiti sile in v splošni blagor, ne pa v korist ozihi plasti.

Današnje razmerje med kapitalom in delom je nezaodvoljivo, nevzdržno. Manjka medsebojnega zaupanja. V tem priznanju smo vsi edini. Različni pa so nazorji, kako se naj izpremeni to razmerje.

Boj proti kapitalizmu ni tako težak, kot si morda predstavljamo. Kapitalizem ima namreč to lastnost, da je ravnnotako strahopeten, kot so strahopetni voditelji komunizma. Kapitalizem ni bil nikdar ofenziven, vsaj v Evropi ne, ampak se je vedno le branil in popuščal. Da pa množice niso dosegle še večjega uspeha v boju proti kapitalizmu, so največ krivi voditelji teh množic, ki so svoja vodilna mesta navadno izrabljali v svoje osebne koristi. Ko si je voditelj nabral primerno premoženje, pa je ali otrese proletarski prah s svojih čevljev in užival nabrane sadove delavskih žuljev, ali pa je bilo njegovo delo tako vodeno, da je bilo brez vsakih uspehov. Poglejte okoli sebe, poglejte v preteklost, pa boste videli, da trdim resnico.

Razmerje med kapitalom in delom se mora izpremeniti, ali za to ni potrebna ne revolucija, ne pobijanje, ropanje in prelivanje krvi. To so sredstva nekulture množice.

Inteligencija je sicer ustvarjala kapitalizem, ali ona ni nositeljica kapitalizma, ali vsaj redkokada, zato pa mora tud. Inteligencija sodelovati pri izpremembi razmerja med kapitalom in delom. Inteligencija naj vodi množice v boj proti škodljivim izrodum kapitalizma ali brez komunizma in njegovih sredstev, ker ta boj se da izbojevati brez revolucije in krvi.

Ako inteligencija deluje za komunizem v današnji formi, dela za svojo lastno propast. Fr. Zelenik.

Socialna struktura bosanskih muslimanov

Kadar govorimo ali beremo o bosanskih muslimanih, si redno predstavljamo, da so to sami begi, oziroma da zastopajo le begovski prebivalstvo in njega interese. Res je sicer, da vodijo domala le begi muslimansko politiko v Bosni, in tudi to je res, da je tej na srcu skoro le ali vsaj pred vsem le skrb za interese begov; ni pa res, da bi bili bosanski muslimani v celoti identični z begi. Najboljšo presojo si bomo napravili na podlagi sledečih podatkov.

V Bosni-Hercegovini je bilo pred vojno izmed muslimanov takih družin, ki so pripadale kategoriji veleposestnikov 9537, to je 91,15% vseh veleposestnikov. (Pravoslavni veleposestniški družin je bilo le 633, to je 6,05%, katoliških pa 267 t. j. 2,55%). »Kmetov«, to je nesvobodnih poljedelskih družin, ki niso bili lastniki zemlje in so morali kot najemno dati tretjino dohodkov, pa je bilo od muslimanov le 3653 ali 4,58%, dočim jih je bilo od pravoslavni 58920 t. j. 73,94%, od katolikov pa 17.115 t. j. 21,47%. Takih »kmetov«, ki so imeli deloma prosto zemljo, ki so torej poleg nekaj begovske zemlje posedovali tudi svojo lastno, je bilo: a) onih, pri katerih je lastna zemlja prevladovala: od muslimanov 1458 (10,09%), od pravoslavni 7462 (51,63%), katoliških 5593 (38,28%); b) onih, pri katerih je begovsko zemljišče prevladovalo: od muslimanov 1223 (7,21%), od pravoslavni 9322 (54,95%), od katolikov 6418 (37,84%). Naposled imamo v Bosni-Hercegovini klub vsem najštevilnejši zastopano skupino svobodnih seljakov, ki so v posesti lastne zemlje; tem pri-

kremžijo in drhtijo. Tudi pestunja se je sklonila in joče.

— Poslovi se od Vanje! pravi mama in joče.

— Vanja je vztrepetal in zapletaje se z nogami v odejo je zbežal k postelji. Od razburjenosti ne more zlestiti na stol: odeja ovira, se vlači... A oni gredo... Hvala Bogu, posrečilo se mu je! Leži, zatislil je oči, a noge so gole; ni utegnil popraviti odeje... Oredo... Kraguljčki zvonijo: tudi stric je vlog... — Zbogom, Vanika!

Vanja je začutil na svojem licu Aljoševе ustnice in vztrepetal je od vroče kapljice, ki mu je padla ravno na uho... Mama je zbežala iz sobe, potem sta odšla Aljoša in stric. Vanja je vlegel v rešetko in uzrl zopet le Aljošev hrbet, ki je za trenutki zamigljaval v vratih... Vsi so odšli. Postalo je tiho... Zakaj ga je polnil Aljoša? Ali morda kam odhaja?

II.

— Mama, kam so odpeljali Aljošo? — Daleč... — Ali ga je odpeljal stric z brki? — Da.

E. Širikov:

Na pragu življenja.

Prevedel N. N.

I.

...Vanja se je prebudil in pogledal v rešetko svoje postelje...

Kaj bi to moglo pomeniti? Noč, — iz kota gleda kot vedno lučka z rdečim plamenčkom, a po sobi hodijo, topotajo in se razgovarjajo... Neznani strici v uniformi in civilu, tamle je hišnik... Zakaj premetujejo igračke v njegovi omari? Kako da smejo? Zakaj jim mama pusti? Na tleh leži Vanjev brezrepi konj, knjižice s slikami, skrinjice z igračkami... Zdi se, da mama joče?!

— Ne prestrašite otroka! Za Boga, ne prestrašite otroka!

— Jaz ne spim, mamica!

— Mili! Spi, spančkal!

— Kdo so ti?... Ne daj jim mojih igrač!

— Takoj odidejo... Spi!

— Spodi jih!

Eden izmed stricov se je nasmehnil in rekel:

— Ti si pa hraber!... No, pojdi mami v naročje!

— Nočem!

Mama je vzela Vanjo iz postelje in v njegovo začudenje mu je pričel stric urejevati posteljo.

— Ni lepo, da devaš bombone pod podzglavje, je rekel stric.

— Ne dotikaj se... Mama! Kaj hoče?! Spravi se proč!

— Izborro! Lezi sedaj!... Razgrajaj!

Mati je poljubila toplega otroka in ga spustila v posteljo.

—Tu je detska soba. Ničesar ni tu, zagotavljam vam!

Stric so pobrskali po omari, odmaknili skrinjo, pogledali v peč, v odduške in odšli drug za drugim iz sobe.

— Vse igrače so razmetali... Grduni! Vsi gostje so to? je trmasto rekel Vanja.

— Lezi in spi!

— In ti?

— Takoj se... Spreminim jih, potem bodo k tebi.

— Deni konj v rešetko, saj je že itak brez repa!

Vstopila je pestunja, mati ji je z roko nekaj namignila in odšla iz sobe.

— Zbudili so te, angelček božji?!

O ti moj Bog!... Obrni se k zidu!

— Poberi moje igračke!... Grduni!

— Obrni se leno in zaspi! Vse, vse poberem, skrijem, zaklenem...

Vanja se je obrnil. Pestunja je nekaj šepetala in pospravljala detsko sobo. Potem je stopila k postelji, se nagnila in prisluhnila.

— Spi, spavaj sladka! je rekla šepetaje in tiho odšla.

Vanja se je obrnil na hrbet in široko odprl sinje oči. Tiho je ležal približno minuto časa, nato se je dvignil na kolence in pogledal na tla: vse je bilo pospravljeno... A oni niso odšli: razgovarjajo se v Aljoševi sobi in Aljoša se srdi nanje: zelo nevljuden je z njimi... A mama veli, da se ne sme biti nevljuden s starejšimi. Gostje so tudi starejši ljudje, ali je mogoče biti napram njim nevljuden?!

Tudi stric kriči... Spati je treba, a oni kričijo... Vanja je sedel v postelji, položil podbradek na mrzli železni drog rešetke in pričel poslušati... Zdi se, da zopet mama joče... Kaki grduni!

Vanja je zlezal čez rešetko na stol, s stola na tla. Postal je na preprogi. Mama ne pusti z bosimi nogami na tla... Lahko pokuha in zopet zbeži in leže. In se obrne k zidu...

Vanja je šel k vratom, nalahno odprl eno polovico in pričel gledati. Dobro, da je vzel odejo s seboj: noge so na odeji in spodaj zavite: ne more se prehladiti... Vsi strici so v Aljoševi sobi. Eden stric sedi za mizo in piše. Aljoša stoji s hrbtom obrnjen k Vanji, sklonil se je in na glavi se mu zibljajo lasje, katere neprenehoma popravlja z roko.

— Povej Aleksej! prosi mama.

— Ne povem. Ne morem, mama!

— Aj-aj-aj! Mame ne sluša... In mama joče... Kak predrznež je Aljoša: mame noče slušati!...

In stric prosi... Hudi stric... A Aljoša se ga ne boji!... In častniku zvenijo na nogah ostroge... Ko postane Vanja velik, pojde za častnika in tudi on bo imel na nogah take ostroge...

Kakor kraguljčki zvenkajo!

Zakaj se posavlja mama od Aljoše?

— Mamica! ne joči! šepoče Vanja, in rdeče mehke ustnice otrokove se

paša v celoti 136.854 družin. Od teh odpađa na muslimane 77.518 t. j. 56,84% družin, na pravoslavne 35.414 t. j. 25,88%, na katolike 22.916, t. j. 16,75%.

Ti kratki statistični podatki nam tedaj pokažejo, da pripada ogromna večina muslimanskega prebivalstva kategoriji normalnih prostih kmetov v našem pomenu besede, napram katerim tvorijo begi, to je veleposestniki le neznatno manjšino, komaj desetino. In vendar vodi ta desetina vsa beseda v imenu celokupnega muslimanskega prebivalstva, pač ker je najpremožnejša in najbolj izobražena.

Na drugi strani pa razvidimo, da je število nesvobodnih muslimanskih družin povsem neznatno. Iz tega sledi, da je velika večina muslimanskih volilcev na rešitvi agrarnega vprašanja v Bosni iz sebičnega gospodarskega ozira neinteresirana, da ji je v gospodarskega stališča vseeno, kako se pogodijo begi in pravoslavni kmeti med seboj. Toda verska skupnost, ki je ravno pri muslimanih tako močno razvita, povzroča, da kljub temu tudi muslimani-seljaki nasprotujejo protibegovskim težnjam srbskega prebivalstva. Socialno vprašanje se je tedaj v Bosni reševalo po konfesionalnih vidikih in je največ zakrivilo, da so se nasprotja med konfesijami tako posrotila.

Po drugi strani lahko na podlagi tega sklepamo, koliko bo rešitev agrarnega vprašanja v Bosni pripomogla k pomiritvi duhov in premostitvi dosedanjih nasprotij. Polagoma se bo tudi Bosna na znotraj ločila ne po konfesijah, marveč po socialno-gospodarskih, kulturnih, narodnopolitičnih vidikih, in vsakršni separatizmi bodo zamrli. In to mora biti cilj razvoja v tej tako dolgo razprti deželi.

Pota k socializaciji v Angliji

Angličan sovraži idealizem, sovraži pa tudi vsako demagogijo in fraziranje. Praktični duh Angleža se zadovolji samo z realizmom, oči Angleža vidijo vsako stvar tako, kakršna je, in ne tako, kakršna bi morala biti. Radi tega svojega značaja je Anglež nedostopen raznim utopičnim idejam in reformam, ki z zlato okrašene prihajajo iz Rusije. Angleškega delavca je ruski boljševizem najmanj omamila in razdražila.

Po svetovni vojni je vsesplošno nastopila kriza socializma. Vsi veliki nauki so se izkazali za doktrinarske in okostenele, ki ne morejo oblikovati življenja. Delavstvo si je priborilo vse politične pravice, zavladalo v parlamentih in v vladah, gospodarsko in socialno pa je ostalo pri starem, ali še na slabšem. Socialni kaos je postal še večji, delavstvo se raztepa na struje in stranice in izgublja svojo moč.

Ves svet išče izhoda iz te krize. Razni narodi — po svojem značaju — iščejo razna umetna in daleka pota, v deželi praktičnega mišljenja, v Angliji, pa zbirajo čete, da jih postavijo v po hod po najbližji in najboljši poti. To delo se trudi uresničiti v Angliji novo socialistično gibanje, t. j. socializem gld, celov, ki hoče doseči izpremembo družabnega reda z izpremembo ljudskega značaja. Gldsocializem povdarja, da je socializacija predvsem odvisna od pripravljenosti delavstva na nove

gospodarske forme. Edina pot k resnični socializaciji, t. j. k gospodarski svobodi je po učenju gldsocialistov vzgoja delavstva v strokovnih organizacijah.

Pod doktrino gldsocialistov mora biti delovni človek ne samo državljanski svobodni države, ampak tudi ravnopravni člen gospodarske skupnosti. Dokler človek ne bo snatral svojega možnega razmerja absolutno kot nekaj sramotnega, in naj si bo to razmerje napram državi ali napram posamezniku, dokler ne zrevelucioniramo nas za pravo svobodo, je vsaka revolucija nemogoča.

Najprej nam je potrebna revolucija duš. To revolucijo, ki je predpogoj za vsako uspešno in popolno socializacijo, hočejo vzgojiti angleški gldsocialisti v strokovnih organizacijah.

Angleško strokovno gibanje proživlja krizo. Klic direktne akcije oslabeva, prodira reformizem. Gldsocializem hoče strokovne organizacije postaviti na novo praktično podlago; tako da bodo strokovne organizacije ona sila, ki bo prevzela vodstvo in kontrolo industrijskega življenja.

Znamo tri forme strokovnega organiziranja: 1.) po poklicu, 2.) po industriji in 3.) po razredni pristojnosti. Strokovnjaki so izpoznali, da je samo ena forma sposobna voditi uspešen boj proti kapitalu: forma, ki združuje v sebi vse delavce v najbližjem pomenu besede, vsesplošna strokovna zveza, za katero bo odločujoči kriterij: samo razredna zavest in ne morda verski, politični in gospodarski momenti. Vse delavce ene in iste industrije, naj ali bodo to ročni ali duševni delavci, kvalificirani ali nekvalificirani, mizarji ali kovinarji (ako so zaposleni v isti industriji) je treba združiti v eno enotno strokovno organizacijo, ki bo upravljala decentralistično, a vrhovno vodstvo bo združeno v centralni zvezi. Prvi korak k gospodarski svobodi je torej po industrijah izpeljana organizacija delavstva, katera edina bo mogla kontrolirati industrijo in tako pripraviti socializacijo.

Lep vzgled za to idejo nam nudi trozveza angleških rudarjev, železničarjev in transportnih delavcev. Podlaga zveze tvori organizacija posamezne industrije, ki pa je popolna in obsega zadnjega pometaja. Naše strokovne organizacije so defenzivne, nove bodo ofenzivne. Nove forme strokovnih organizacij bodo šele natvorile enotno fronto celega delavnega razreda proti izkoriščanju kapitalizma.

Katera organizacija delavstva pa naj danes prevzame vodstvo? Socialno-demokratske, komunistične, kršč. socialne strokovne organizacije? Delavci zahtevajo samoupravo industrije. Zato mora dobiti usposobljenost, trgovsko, gospodarsko in tehnično, dobiti mora možnost, da si izvoli iz svoje srede najposobnejše (med katere spadajo tudi sedanjí podjetniki, kot duševni delavci). Angleški gldsocializem zahteva razlastitev kapitalističnega razreda in hoče vodstvo izročiti strokovni organizaciji. Prizna pa državi pravico veta in kritike in pripušča široko sodelovanje države in občine.

Angleški socialisti se zavedajo teškoč svojega sistema. Toda prepričani so o pravilnosti svojih misli. Treba je zašeti z vzgojo delavstva, kajti le sedanja duša delavca je ona visoka gora, ki stoji pred njegovim ciljem. Samo v Angliji?

Dnevna naklada vseh židovskih dnevnikov, ki izhajajo v Ameriki, pa znaša nad milijon izvodov. Razven velikih dnevnikov v Newyorku izhajajo več židovskih listov v Chikagu, Detroitu, St. Louisu, Filadelfiji, Clevelandu in po raznih drugih mestih, ne glede na veliko število tednikov in mesečnikov, ki so razširjeni po celi državi. Židovski časopisi je zastopano poleg angleščine še s tremi jeziki, in sicer z današnjim židovskim, starohebrejskim in starim kastiljskim jezikom, ki se ga še dandanes poslužujejo portugalski in španjolski židi, ki so bili izgnani iz Španske pred par stoletji.

Za židovskim časopisjem prihaja ogromno nemško časopisje, ki dela sedaj po končani vojni zopet s polno paro propagando za svojo domovino. Italijani imajo 30 dnevnikov. Tudi Madžari in Jugoslavlani imajo par dnevnikov v Newyorku in po drugih ameriških mestih. O češkoslovaškem tisku piše «Evening Post»: Češkoslovaki imajo precejšnje število listov v Newyorku in drugje. Boj za neodvisnost Češkoslovaške se je vodil iz Amerike in je splošno znano, da so peresa čeških novinarjev ravno tako močna, ako se ne močnejša kakor njihova vojska. Kar velja za čeha, velja tudi za Poljake, čeprav njihovo časopisje ni tako številno. Vrh tega izhajajo še danski, švedski, bolgarski, kitajski in japonski listi in celo otok Malta ima svoj list na pacifični obali.

Zanimivo pa je, da se izmed teh časopisov samo oni, ki imajo veliko naklado, bavijo tudi z ameriškinimi uvoznimi in političnimi in gospodarskimi razmerami Amerike, dočim se v splošnem smatrajo evropske novosti in politika za važnejše kakor ameriške novice. Nekateri listi sploh nič ne pišejo o ameriških razmerah, kakor da bi izhajali v Evropi.

Skrb za množitev rodu v starih časih

Ze pred vojno so se pojavljali glasovi, da bi morale države same prevzeti vse zavode, ki posredujejo zaroke in poroke. Izdelanih je bilo tudi že mnogo načrtov, kako bi morali biti urejeni taki državni uradi in kake dolžnosti bi imeli taki velezaslužni državni uradniki. Človek bi mislil, da je to morda popolnoma nova ideja, a temu ni tako. Dosedaj so to prijetno dolžnost vršili oglaš v časopisih, a Babilonci so imeli že pred tisoč leti svoje državne posredovalne zavode za zaroko in poroko.

O tem pripoveduje že slavni grški zgodovinar Herodot, ki je pisal o vseh krajih, samo če je mogel dobiti o njih kakove vesti. Čeprav Herodotova poročila v splošnem niso zanesljiva, vendar pa so kljub temu jako zanimiva. So to večinoma ljubke novele, s katerimi je grški zgodovinar pokazal svojo bujno fantazijo in mnogo smisla za zbiranje šaljivih in čudnih dogodiljav.

Naštevajoč narode, ki so bili podložni velikemu perzijskemu kralju, omenja tudi Babilonce in opisuje pri tej priliki tudi njihove običaje. Kot najbolj genijalni narodni običaj navaja Herodot prizadevanje države, da se vsi njeni državljani pomože in poženijo. Vsako leto je pozval Herold vse devojke iz vseh mest na veliko skupščino. One, ki bi se rade poročile, so bile nastanjene v posebnih prostorih, ravno tako tudi mladeniči. Sledila je javna dražba devojek pod državnim protektoratom. Prva je prišla na vrsto najljepša, ki je bila jako visoko cenjena in katero je vzel običajno kak plemič, ki jih je prišlo na licitacijo vse polno.

Za prvo so se vrstile po lepoti vse ostale deklice, končno pa je prišla vrsta tudi na one, ki niso bile lepe. Herold je klical tako dekleta precej negalantno, potegovali pa so se zanje siromašni ljudje. Na dražbi so se prodala skoro vsa dekleta. Oni, ki je licitiral, se je na vsak način moral oženiti. Zadovoljni so bili tako bogataši, kakor tudi siromašni. Slednji tako niso gledajo — zatrjuje Herodot — na lepoto žene, ampak na to, da dobe skrb

no gospodinjstvo in mater za svoje otroke. Dobili so od države tudi doto, ki se je odzvala od vsote, vplačane na dražbi od bogatašev.

Tako se je torej že v perzijski dobi skrbelo za to, da so se poročili vsi ljudje, ki niso sami mogli dobiti zakonskega tovariša ali tovarišice. To je bilo takrat tem važnejše, ker so bile neprestano vojne in je bilo zato potrebno, da je država sama skrbela za naraščanje. Ako se pri tem ni postopalo ravno kavalirsko, so bili pač takrat taki časi. Zanimivo je naziranje Herodota, ki je bil mešan demokratiških Aten, da je smatral popolnoma naravno, da se morajo siromašni ljudje zadovoljiti z grdinami ženami.

Vsekakor pa je bilo to boljše, kakor da bi morali ženske in moški čakati celo po 20 let, predno bi se mogli poročiti, kar se je na primer zgodilo hčerki londonskega pastora Dowsona in vrtnarja Bedeleju. Pastorjeva hčerka, lepa in mlada devojka, se je pred 20 leti zaljubila v mladega vrtnarja, ki je pobegnil iz šole, samo da se je mogel popolnoma posvetiti cvetličarstvu, katero je gojil njen oče. Deklica je vedela, da oče ne bi privolil v zakon, ki ga je sama hotela, in je zato odbila vse snubače zapored. Očetu je vedno trdila, da se ji nobeden ne dopade. Ker pa je bila precej nespretna, se je čisto zgodilo, da se je o kom izrazilo tudi povojno. Oče je končno začel sumiti o razlogih svoje hčerke, ki je bila nazadnje prisiljena, da mu je priznala ljubezen do mladega vrtnarja. Posledica je bila, da je Dowson vrtnarja takoj odpustil iz službe. Toda lepa Elizabeta ni hotela odnehati in se je vsak dan trudila, da bi omečala sree svojega očeta. Ta pa je ostal neisposren. Elizabeti so tekla tako leta, zgrinevala je z njimi tudi njena lepota. Bedeley pa je marljivo delal in postal končno lastnik velike in lepe vrtnarje. A tudi to ni omečalo Dowsona. Šele njegova smrt je rekla zaljubljenca. Po 20 letih čakanja sta se poročila ob ogromni udeležbi radovednežev. Poročil pa je oba pastor, ki ga je bila Elizabeta pred 20 leti radi vrtnarja odloila. Ironija usode!

Ples kot sredstvo proti debelosti

Neka angleška gospoda v Londonu, dobro znana v visokih angleških krogih, je pisala nedavno tega uredništvu nekakega lista, ki je znan po iskrenosti svojih predplačnikov, patetično pismo, v katerem se toži, da se debeli od dneva do dneva in vprašuje po sredstvih, ki bi bila uspešnejša od onih, ki jih priporočajo zdravniki in ki jih je že dolgo uporabljala — brez uspeha.

Uredništvo je dobilo na stotine in stotine odgovorov in nasvetov, v katerih se nasvetujejo proti debelosti vsa mogoča zdravila in razne metode. Čudno je da se v večini odgovorov, ki so jih poslale ženske, priporoča samo eno sredstvo: oni, ki se debele, naj prično plesati vsak dan po tri ali štiri ure in naj se nauče zlasti vse moderne plesne, ki so skoro bolj uspešno sredstvo, kakor gimnastika.

Ples po mnenju žensk izpreminja baje tudi značaj človeka, ustvarja ravnotežje telesne forme in znatno popravi izgled celega telesa. Seveda se smejo posluževati tega sredstva z uspehom samo oni, ki imajo zdravo in krepko telesno konstrukcijo.

Neki specialist za živčne bolezni je poslal pismo, v katerem navaja, kako on uporablja ples kot zdravilo proti duševnim bolestim in zatrjuje, da se mu je že pri nešteti osebah posrečilo pregnati nagnjenost k melanholiji in hipohondriji.

To so jako dobri dokazi za mlada dekleta. Dosedaj so mogle le z največjo težavo dobiti dovoljenje za posejanje plesov, na katerih so njihove majke z Argusovimi očmi spremljale vsako njihovo kretnjo. Prepovedani so jim bili zlasti vsi moderni plesi, a sedaj ti pride zdravnik — sepičajist, ki zagovarja ples kot koristno sredstvo.

Sedaj bodo torej lahko plesale tistotone in onstep in Szimmy itd., samo če jim bodo dovolile matere. Največje čudo pa bo čisto nekaj drugega: ako se tudi vse debele gospe poslužijo tega priporočila potem bodo plesne dvorane take polne raznih častnih matron, da za dekleta in mladeniče sploh na plesu ne bo več prostora.

ISCEJO SE LEPE, MLADE ŽENE, (Filmske zanimivosti.)

V Berlinu se že nekaj dni preko novinskih oglasov iščejo lepe, mlade žene za najnovejši film «Fridericus rex», ki ga izdeluje tvornica Cserepy. Za ta film, ki se vrši na dvoru Avgusta Hrabrega, je treba 200 dvorskih dam, katere treba, da so lepe in «fejste», ker Avgust Hrabri je hotel imeti okrog sebe le krasotice. DAME se lahko oglašajo vsak dan in katera je sposobna in dovolj lepa, da sodeluje v filmu, dobi takoj 100 mark dnevne nagrade.

Berlinske krasotice, ki hropene po slavi, kar oblegajo filmsko podjetje in se pehajo, katera bo prva. Tu lahko vsak dobi dovolj prilike, da študira psihologijo ženske, kajti žena je vedno — žena. Ene odhajajo vselega obraza in zadovoljuje druge se priverjajo in iz njih oči slija mrznja in zavist. V uradu so jim rekli: «Ne moremo vas sprejeti. Mi zahtevamo samo krasotice, ne hudute se na nas, Avgust Hrabri tako zahteva.»

Vsled vneme, s katero hočejo lepe Berlinke druga drugo prehiteti, da bi čim prej dobile strokovnjakso potrdilo svoje lepote, je prišlo pred pisarno filmske družbe že do takih kravalov, da je bilo vodstvo podjetja naposled primorano naprositi policijo, da vzdržuje red.

OBSODBA CESARJEVE NEČAKINJE.

Pred kratkim je bila v Badenu razprava proti knežnji Elizabeti Windischgraetz, in sicer radi razžaljenja časti. Tožbo je zastopal državni odvjetnik dr. Klein. Imel je pri knežnji službene opravke, toda ta se ni hotela z njim razgovarjati, ampak mu je pokazala hrbet: besedami: «Z vami sploh ne govorim!» Knežinja je na sodišču izjavila, da se je čutila razžaljeno, ker je prišel dr. Klein v njeno hišo s korobačem, ta pa je odgovoril, da je bil v to primoran, ker je v hiši vse polno nadležnih psov. Ker knežinja ni hotela dati zadoščenja, je bila obsojena na 30.000 kron ali pa na pet dni zapora. Seveda bo raje vse prodala, kakor da bi šla v luknjo. Mimogrede pripominjamo, da je obsojena knežinja nečakinja umrlega cesarja Franca Jožefa. Gorje, če bi bil ta še cesar...

SE ŽIV NAROČIL MRTVAŠKO KRSTO.

Neki zamorski knez je naročil zase na Angleškem mrtvaško krsto, računalo mirno z dogodkom, ki ga pričakuje, kakor vsakega človeka. Vsekakor znamenje kreposti, pa tudi visoke stopnje civilizacije.

Pri starih Egipčanih so pri vsaki svečanosti pokazali javno tudi krsto gostitelju. Kitajec smatra krsto za del svoje ga pohištva. Bajle je tudi slavni angleški admiral Nelson nosil s seboj po raznih bojiščih svojo krsto.

KOLIKO VELJA ZENA?

Znano je, da so v Londonu procesi za razporoko na dnevnem redu. Vendar pa sodniki kljub temu do sedaj niso mogli ugotoviti vrednosti žene. Te dni je zahteval razporoko neki kožuhar, ker ga je njegova boljša polovica zapustila s štirimi otroci in pobegnila z nekim drugim človekom. Kožuhar je izjavil pred sodiščem, «da je odsotna žena vsekakor manj vredna, kakor prisotna». Sodnik jo mirno izvršil razporoko. Prišlo je na vrsto vprašanje odškodnine. Kožuhar je stal na stališču, da mora žena plačati odškodnino, ker ga je ona zapustila. Sodnik je proglasil sledečo salomonsko razsodbo: «Vrednost te ničvredne prtljage — pot tem izrazom je mislil ženo — znaša pet funtov šterlingov.» Ako je boljša polovica torej samo toliko vredna, koliko je neki potem druga slabša?

Iz življenja

Časopisni Babilon

Nobena država na svetu se ne more ponašati s tolikim številom časopisnih publikacij, kakor Zedinjene države ameriške. Po podatkih newyorskega «Evening Posta» izhajajo v Zedinjenih državah 22.754 časopisov v raznih jezikih. Od teh je 160 dnevnikov, 868 tednikov, ostali pa so polmesečniki itd. Skupna naklada znaša približno 11 milijonov izvodov. Dnevnik se tiskajo v več kakor 40 jezikih in nareč-

jih in imajo približno tri milijone naklade.

V samem Newyorku izhajajo časopise v 25 različnih jezikih, od hebrejskega do volapika in esperanta, od jezika Sokrata in Evripida do ornamentalnega pisma Kitajcev in narečja severovzhodne in jugovzhodne Evrope. V Newyorku izhajajo 4 židovski dnevniki v ogromni nakladi. Skupna naklada židovskih dnevnikov znaša okoli pol milijona izvodov ali skoro eno tretjino naklade vseh dnevnikov.

— Oni, ki je vrgel mojega konjička na tla?

— Da...
— Zakaj so ga odpeljali? A?
— Pozneje zveš, golobček.
— Povej sedaj!... mamica!
— Sedaj ne razumeš, dečko.
— Razumem, mama!... No, mamica!

Pogostoma je nadlegoval Vanja mater s takimi vprašanji. Mati je odgovorila čudno, nerazumljivo, nizko je povečala glavo, vzdihovala in vedno nekaj prikrivala Vanji v svojem srcu.

Na dvorišču, kjer se je igral Vanja po kosilu, so mu otroci iz drugih stanovani naenkrat Aljoševo zadevo.
— Odpeljali so ga v črni kočiji.
— Zakaj? Kakšna je črna kočija?
— Usmrtili ga bodo!
— Ni res, ga ne bodo! Kmalu se vrne domov. Mama pravi, da...
— Nikdar ne pride.
— Hišnik pravi, da je tvoj brat socialist!
— Ni res!
— Take odvažajo v črni kočiji in jih usmrtiljo.

Vanja je na dvorišču na vse pretege branil brata. A težko jih je bilo

ugnati: njih je bilo mnogo, on pa — sam. In spori na dvorišču so vselej končali s solzami. Vanja je pribežal ves objokan domov in tekel naravnost k mami!

— Mamica! Praviš, da se Aljoša nikdar... nikdar...
— Ne govori z njimi!
— Praviš, da Aljošo usmrtiljo... Mamica! Povej mi. Lažejo, kaj ne? Mati je tolažila Vanjo, a kadar je nehal jokati in vnovič pričel izpraševati o Aljoši, je mati zopet povedala glavo in mu zopet — Vanja je to čutil — nekaj prikrivala v svojem srcu.
— Ti lažeš... Pa praviš, — da se ne sme lagati.

Nekaj večera je opazil Vanja, da stoji mama pred odprtim kovčkom in ga naklada. V rokah je imela Aljošev jopič, zato je Vanja uganil:

— Kaj delaš?
— Nič...
— A čemu ti bo Aljošev jopič?... A-a! Vem, vem! K Aljoši pojdeš?... da?
— Da, pojdem...
— Pa si me hotela prevarati... Kaka si!... Zakaj jočeš?
— Zato... Ali naj ga poljubim v tvojem imenu?

— Poljubi ga! Povej mu, da ga hišnikov Vasjka zmerjal s socialistom in da sem ga zato po ustih nabil.

— Ne smeš, Vanja!
— A-a, zakaj na zmerja Aljoša? Zato sem ga! Smeješ se, čeprav jočeš!

Mama se je odpeljala. Tiho in žalostno je postalo po sobah. Gospodinja je teta Saša. Teta je hodila po sobah počasi, nekam zamišljena in trudna, zavijala se v silo ruto, se ustavljala pred portretom Aljoše in ga dolgo motrila. Potem je stopila k oknu ter se zastrmel v daljavo. V somraku večera je videl Vanja, kako miglja v tetini roki majhen, bel robček.

— Kaj ti je, tetica?... a?
— Nič...
— In vendar jočeš!
— Ne. Nahodna sem, Vanja...
— Ni res... Videl sem. Zakaj?
— Težko mi je...
— Brez mame? Brez mame in brez Aljoše je težko... Ali ti je hudo po Aljoši?
— Hudo...

— On je priden, kaj ne?

— Priden...

— Pa zakaj so ga zaprli?

— Da so ga zaprli? Kdo ti je to...

— Ne pretvarjaj se! Sam hišnik je povedal.

Oba sta stala pri oknu in molčala.

— Vanja, ne bezgaj po preprogi!

— Pojdva, teta, v Aljoševo sobo!

Hočeš?

— Da...

Šla sta v Aljoševo sobo. Prižgala sta Aljošev svetilko in sedla na Aljošev divan. Majhna sobica! Na steni je kitara, dijaška bluzna, na mizi je rdeč pivnik, poln črk in črnihlilnih park, školjka z ostanki cigaret... Glej — Aljoša je kadil.

— Tetica! Poglej — petelinček!

To je portret Aljoša. Jaz sem mu sedel na kolenih in on je risal.

Teta je pozorno opazovala pivnik na Aljoševi mizi, kot da je hotela nekaj razbrati iz črnihlilnih znakov; potem je odprla glavo, se zamislila in ni več slišala, kaj pravi Vanja.

— Tetica! Ti ne poslušaj!

— Kaj?

— Mama jim vzame Aljošo?

— Morda...

Potem sta legla na Aljoševo posteljo. Teta je božala Vanjo po koždrasti glavi in molčala, a Vanja je žlobudral. Fantaziral je vedno eno in isto: kako zraste, postane častnik in pojde k njim...

...Oni se prestrašijo, pobegnejo. Ne! ne! Ne bežite pred menoj!... Odpustanja bodo prosili... Tetica ne odpustim jim?... tetica!

— Kaj golobček?

— Ne odpustim jim? Kaj ne, da ni zaslužen?

— Ne vem...

— Kaj pa še — takim naj odpustim?

Ščam! Ne, nikakor ne odpustim. Poglej: Aljoša je nevaril vzeti kitaro, seboj! in mama mu jo je pozabila nesti... Kdaj pride Aljoša? Kmalu!

— Kmalu...

— O Veliki noči?

— Morda...

In zopet je Vanja fantaziral.

Zakaj so odpeljali Aljošo?... Aljoša jim ni nič napravil... Mama rad njih vedno joče... Natel natel nate!

In Vanja je ves besen udrilhal krenko stisnjenimi pestmi po podzgljavju...

(Dalec prihodnjé.)

Gospodarstvo

Veliki vzorčni semenj v Ljubljani

Naš gospodarski urednik se je oglašil pri vodji »Urade ljubljanskega velikega semenja«, g. dr. Pavlinu, ki mu je dal iz prijaznosti sledeče informacije o semnju na razpolago:

Za vzorčni semenj je izbran eden najlepših prostorov na periferiji ljubljanskega mesta. Pod Tivolijem ob Lattermanovem drevoředu in Gosposvetski cesti, kjer neha zeleni gaj in začnena mesto, nastaja nad 25.000 m² velikim travniku malo, okusno zidano mesto; stavbe in paviljoni ljubljanskega semenja. Po kratkem presledku in tišini, povzročeni po mizarski stavki, je zopet vse živo in delavno, da dokonča pravočasno novi dom naših industrij, obrti in trgovin.

Pet velikih paviljonov, ki bodo označeni s črkami E do J, je zgrajenih pod košatimi kostanji. Vsak zase predstavlja priključljivo stavbo, vsi skupaj pa tvorijo kot celota umetniško zasnovano kompozicijo.

V teh peterih paviljonih bo razstavljeno raznovrstno blago. Človek skoraj ne bo mogel imeti potrebe ali želje, ki mu je nebi zadovoljil eden od potrebnih in v šumečih paviljoni ali drugih prodajnih lokalov.

Prvi oddelek paviljona E, kjer bo razstavljena papirna industrija, grafika in pisalne potrebščine, bo nudil predmete iz papirnatih stroke, knjige in muzikalije.

Za izbiro na pohištvu bo preskrbljeno v drugem oddelku istega paviljona, v tretjem bo majolika, v četrtem metle, sčetine, igrače in zobotrebci, sita in rešeta, v petem vrvarski izdelki, v šestem slamniki in klobuki, v sedmem obleka in v osmem ure in zlatnina.

Kogar bo zanimala železna industrija, bo posetil paviljon F. V treh oddelkih bo našel zbrane turbine, poljedelske stroje, najraznovrstnejše železninske poluizdelke in železnino kakor pločevino, žico, štedilnike, kose, srpe, sekrje, kovine in kovinske izdelke, svinec in svinčene izdelke, jedilno orodje, parne in vodne armature, bronaste zvonove itd.

Lesna in stavbna industrija bo zastopana v paviljonu G z zaboji, sodi, vozovi, sanmi, opeko, cementom itd. V istem paviljonu bo najti poljedelske proizvode, hranila in pljače, testenine, čajno pecivo, sladno kavo, med, sadje, žganje, mineralne vode in še mnogokaj.

Paviljon H je trgovinski oddelek. V njem bo zastopano vsakovrstno blago tu- in inozemskega izvora avtomobili, različni drugi stroji, manufaktura in konfekcija, deželni pridelki, knjige, steklo in drugo blago bo vzbujalo pozornost kupcev in radovednega občinstva.

Paviljon J je določen za usnjarsko industrijo, za kemično industrijo ter zdravstvene potrebščine in končno za tekstilno blago, perilo in modno blago.

Razno drugo blago se bo nahajalo v zasebnih paviljoni in na planem. Posebni paviljon postavi češkoslovaška republika za svojo industrijo in trgovino.

Tako bo naš veliki semenj impozantna prireditev, ki bo pokazala moč naše mlade industrije, obrti in trgovine.

Bodočnost našega gospodarstva

Kakor se nismo pripravljali na politično svobodo, tako so sedaj nezadostne priprave za našo gospodarsko neodvisnost; ne mislimo dovolj temeljito na bodočnost našega gospodarstva in naše uvozne in izvozne trgovine in njene potrebe.

Vidimo, kako se Italijani trudijo na vse kriplje, da bi nas odrinili od morja. Pojedli so nam Trst in zaužili mnogo našega naroda, oropali nas Reke in sedaj nam hočejo vzeti še luko Baroš.

Videli smo počenjanje D'Annunzia, norčevali se iz njega, obkladal ga s komedijantom, zvali njegovo postopanje danunčijačo, ali ta denunčijača, ta komedija je imela dalekoviden smoter: Pripadnost Reke k Italiji. Dosegla je tako-

zvano samostojnost Reke, a nam je zaprla pred nosom vrata v svet, nam vzela ta edini pravi dostop do morja. Norčevali smo se iz D'Annunzia in računali na naklonjenost in prijaznost velikih zveznikov. Ali o ti pravičnosti in naklonjenosti ni duha ne sluha, pač pa kaže postopanje zaveznikov, da so bili dogovorjeni z Italijo. Ni jih bilo stam glumiti z oficelno Italijo vred.

D'Annunzio je opravil in odšel, prišel je pa sedaj Foscini organizirati novo vlado, ki bi naj prevzela vodstvo reške države. Grozil je na vse strani in vsakomur, kdor bi ogrožal mir in delal nasilje. Ali pod njim so fašisti zasedli Baroš.

Vrsti se en čin za drugim, ki vsi kažejo jasni cilj Italije: našo gospodarsko odvisnost od Italije.

Kaj pa mi?

Mirno prenašamo vse žalitve, vse sovražne in škodljive napake. Vse prepriščamo vladi. Ta se naj bori. Nima pa pri tem zaslombe in podpore od strani javnosti, pač pa s svojimi nesrečnim strankarstvom in razcepjenostjo, s svojim republikanizmom in avtonomizmom slabimo moč vlade in ji onemogočamo energično uveljavljanje naših zahtev in zaščito naših koristi.

Zavedajmo se, da za svojo gospodarsko svobodo rabimo prost in neoviran dostop do morja.

V Trst ne moremo, izgnili smo Reko, a da bi preveč ne rogovili, so nam Italijani obljubili Baroš. Ali tudi to obljubo in obveznost bi sedaj radi snedli. Ker pa tega svojega poželja ne morejo drugače upravičiti pred svetom, pa plačujejo agente, ki delajo javno mnenje. Na to se opira Italija in pri naši ponižnosti in molčečnosti se bo Italiji morda še posrečilo prepričati evropsko mnenje, da pripada tudi Baroš Italiji ker se mi sploh ne zanimamo za to pristanišče.

Kakšnega pomena je posest lastne luke, navedem samo en slučaj. Za Ljubljano leži v Trstu velik transport blaga. Del tega transporta bi naj šel v Split. V Trstu pa pravijo, da to ni mogoče, moramo spraviti blago v Ljubljano in od tu naj ekspediramo kamor hočemo, ali pa spravimo za Split določen del blaga na Reko ali kam drugam in od tam v Split. Sedaj so Italijani toliko ustrežljivi, da pustijo naše transporte vsaj v Trst, prej so morali ali v Benetke ali kvečjemu v kako dalmatinsko luko in od tam naprej v Slovenijo. Take težave bomo imeli vedno, ker nimamo opravka z odkritostnimi sosedi.

Tolažijo nas z raznimi dalmatinskimi lukami, ali vedeti moramo, da so vse te luke za Slovenijo in Hrvaško predalež in za našo državo za sedaj brez pravega pomena, ker se nimajo zvez z ozadjem. Predno dobimo te zveze z lukami, bo pri naši počasnosti in razkosanosti še steklo ogromno vode v morje. Za Slovence bi bil prevoz po suhem do luk predolg in predrag.

Poleg tega nimajo dalmatinske luke dovoljnega ozadja. Dovoljno zaledje bi imel Trst in tudi še Reka. Pred vojno je prihajalo vse blago v Trst, tudi ono za Levanto, in iz Trsta se je potem razpošiljalo. Vse blago za Reko je prihajalo v Trst. Le velikanskim naporom Madžarske, ki je hotela dvigniti reško luko in je zato z vsemi silami pospeševala razvoj Reke in lastne trgovske mornarice, se je posrečilo, da se je začela Reka razvijati in osamosvojati od Trsta.

Kakor imajo Italijani jasen cilj in ga zasledujejo na vse načine, tako moramo delati tudi mi za svoj cilj, gospodarsko samostojnost svoje države. Prej so nas izkoriščali Nemci, sedaj nas bi ravil Italijani. Skrbimo za to, da dobimo primeren izhod na morje brez tujega nadzorstva. Brez tega dostopa na morje je razvoj našega gospodarstva in naše trgovine nemogoč. — Fr. Zelenik.

VSI NA DELO, DA REŠIMO BRATE!

Naš izvoz v mesecu maju

Naša carinska uprava je zbrala podatke o našem izvozu v mesecu maju in mi jih na tem mestu v detaljih objavljamo.

Kakor je iz navedenih podatkov razvidno, je znašala vrednost izvoza v tem mesecu 197.693.239 dinarjev. Izvozni predmeti so bili skoro isti kot prve štiri mesece t.l.

Izvozilo se je:

	vagonov	za milijonov din.
Koruze	5929	58
mesa	283	26-7
živine	—	37
živalje	123	13-9
lesa	—	106
žita	757	86
subih silv	185	5-5
cementa	1623	4

Kakor je iz navedenih podatkov razvidno, je bilo naše pesimistično naziranje z ozirom na našo izvozno politiko povsem neutemeljeno in mi nimamo razlogov, da verujemo v nepovoljne izgleda za bodoči razvoj naše izvozne trgovine.

To naše mnenje je potrdila tudi konferenca, ki je razpravljala o izboljšanju naše valute, in vsi naši strokovnjaki, ki dobro poznajo naše ekonomske prilike. V letošnjih prvih petih mesecih je znašal naš celokupni izvoz 983 milijonov dinarjev. Ako primerjamo to z izvozom lanskega leta, ki je znašal v prvih petih mesecih le 390 milijonov dinarjev, moramo konstatirati, da je uspelo naši izvozni trgovini dvigniti vrednost izvoza za 160 odstotkov.

Poleg tega pa moramo imeti pred očmi, da je izvoz lesa in lesnih izdelkov, ki je znašal lansko leto 50 % vsega izvoza, padel letos kar na 6 %. Vzrok temu je konkurenca mnogih držav, ki tudi v veliki meri izvažajo les. Glavni vzrok pa leži v naših še neurejenih razmerah, pomanjkanju železniških vozov in pa v visoki carini, ki v prvi vrsti otežuje izvoz tega našega važnega predmeta. Lansko in predlansko leto so bile prometne razmere pri nas še slabše, resnica, toda imeti moramo pred očmi, da na svetovnem trgu nismo imeli tolike konkurence kot danes. Treba je torej na to obrniti vso našo pažnjo, kajti mi bi v tem času brez dvoma lahko izvozili za 1200 milj. din. lesa! Treba je, da tudi naša vlada pospešuje izvoz lesa s tem, da zniža železniške in parobrodne tarife in izvozno carino, ter na ta način pripomore do večjega izvoza lesa.

Ako se v tem zmislu napravijo pravočasno potrebni koraki, potem smemo z gotovostjo trditi, da bomo še letos imeli aktivno trgovsko bilanco. To bi seveda ugodno vplivalo tudi na stanje naše valute in na mnoge druge okolnosti, ki so z njo v tesni zvezi. V tem leži glavni problem naše valute.

Trgovinsko svetovno brodovje

(11.7 milijonov ton več kot l. 1914).

«Lloyd's Register» prinaša statistiko o današnjem stanju svetovnega trgovinskega brodovja in njega obsegu v primeri s stanjem pred svetovno vojno. Leta 1914 je znašala tonaža lesenih ladij le 1 odstotek tonaže celokupnega svetovnega brodovja, danes je ta narasla za graditvijo novih ladij že na 3.9 odstotka, ker so hotele države s hitro graditvijo lesenih ladij čim prej iztrgati izgubo v svetovni vojni potopljenih ladij. Dočim je znašala tonaža lesenih ladij v Zedinjenih državah leta 1914 2.0.000 ton, se je ta povišala sedaj že na 1.210.000 ton. Ker pa lesene ladje v internacionalnem svetovnem prometu ne igrajo velike vloge, jih v nastopni tabeli ne omenjamo.

Pregled svetovne tonaže nam jasno kaže, da se je svetovna tonaža železnih ladij, ki znaša danes 53.778.000 ton v primeri z letom 1914, ko je znašala 40.046 tisoč ton povečala kar za 10.732.000 ton. Glavni del tega prirastka odpade na Zedinjene države Amerike, katerih trgov-

ske brodovje se je povečalo za 10.777.000 ton, kar znaša 870 odstotkov. Dasi skrbna Anglija z mizlično naglo prekošiti Ameriko, se je tonaža njenih ladij zvišala le za 411.000 ton, kljub temu, da ima v svoji posesti sedaj veliko število bližnjih nemških ladij. Sledeča tabela nam kaže stanje tonaže glavnih pomorskih držav v primeri z letom 1914.

	L. 1914.	L. 1921.
Anglija	18.877.000	19.288.000
Brit. g.	1.407.000	1.950.000
Amerika	1.837.000	12.814.000
Avstro-Ogrska	1.052.000	—
Danska	768.000	866.000
Fancijska	1.918.000	3.046.000
Nemčija	5.098.000	655.400
Grčija	820.000	576.000
Holandska	1.471.000	2.207.000
Italija	1.428.000	2.378.000
Japonska	1.542.000	3.062.000
Norveška	1.923.000	2.285.000
Spanija	888.000	1.094.000
Svedija	922.000	1.087.000
	40.046.000	50.758.000

Tonaža manjših držav v tabeli ni označena. Poleg Amerike se je še v sledečih državah tonaža trgovinskih ladij znatno zvišala:

na Japonakem za	1.420.000 ton,
na Franciji za	1.128.000 "
v Italiji za	950.000 "
in v Holandiji za	786.000 "

Kot pri Angliji, tako se je tudi v Franciji in Italiji tonaža znatno zvišala le valed tega, ker je prišlo v njihovo posest mnogo ladij bližnjih sovražnih držav. V procentnem razmerju bi ta porast izrazil tako:

Amerika l. 1914.	4.3 %	sedaj 22.7 %
Anglija l. 1914.	44.5 %	sedaj 35.5 %
Norveška, ki je stala poprej na 3. mestu je padla sedaj na šesto, Japonska pa je iz 6. mesta skočila na tretje.		

Vzrok temu pojavu je — vojna. Vse države so uvideli, kako važno vlogo igrajo ladje v svetovnem prometu, in ravno to dejstvo jih je napotilo, da so tudi same začele v veliki meri graditi trgovsko brodovje. Privatniki in državne oblasti same, so skušali s pomorsko industrijo pridobiti si lepe voste denarja, in valed tega so položili vse svoje imetje v vnapuk trgovskih ladij, kajti navdajalo jih je upanje, da se bo po končanem svetovni vojni razvila cvetoča trgovina in industrija čez, Evropa si mora zopet odpomoči in priti do svojega blagostanja. Izkusnja pa je pokazala, da so se varali.

— Jesenski in zimski tečaj za poljedelce. Ministrstvo poljedelstva in vod je zbralo material za ustanovitev jesenskih in zimskih tečajev za poljedelce. Na teh tečajih se bo predavalo o različnih panogah poljedelstva in živinoreje.

— Letošnji tobak. Te dni pričanja v naši državi žetev tobaka. Po dosedanjih poročilih bo žetev izpadla sijajno, čeprav so nekateri točniki kraji — kot n. pr. Makedonija — trpeli vsled toče. Sedanje tople vreme in suša ugodno vplivata na žetev. Strokovnjaki računajo, da bomo pridelali letos okoli 18 milijonov kg tobaka; pridelalo se bo v Srbiji in Makedoniji 6 milijonov kg, v Bosni in Hercegovini 4 milijone kg, v Vojvodini 3 milijona, v Dalmaciji pa 1 milijon kg. Na ta način bomo lahko precej tobaka tudi izvozili in mnogo ga bo ostalo tudi za rezervo. Tako nam ne bo več treba kupovati in drago plačevati tobaka v inozemstvu kot smo to dosedaj morali. Da bo to ugodno uplivalo na stanje državne blagajne je jasno.

— Prodnulca vina v Jugoslaviji znaša povprečno 2.861.940 hl na leto. Od tega odpade na Hrvaško in Slavonijo 850 tisoč hl, na Vojvodino 665.000 hl, na Slovenijo 450.000 hl, na Srbijo 356.000 hl, na Dalmacijo 50.000 hl na Bosno in Hercegovino 35.000 hl na Crno goro 3.940 hl. — Nacionaliziranje sarajevske pivovarne. Sarajevska pivovarna je dobila od ministrstva za trgovino in industrijo odobrenje, da lahko skliče glavno skupščino, na kateri naj se prevede nacionaliziranje tovarne. Nacionalizacija se bo izvršila na ta način, da bo Sarajevska pivovarna znižala svoj kapital od 3.600.000 kron na

10 milijonov. Nova akcija bo prevzela zorek, v katerem bodo zastopani vsi sarajevski denarni zavodi: arabski, hrvaški muslimanski itd., ter društvo gostilničarjev in kavarnarjev v Sarajevu.

— Zlne cene v Novem Sadu. Cene nove pšenice so začele padati, 100 kg stane v goraji Bački 880 — 870 K. Veliki mlini jo še ne kupujejo. V južni Bački so cene nekoliko višje, ker pšenica tu ni tako dobro uspeła kot v drugih krajih. Kukuruz je valed silno vročine zasušila, zato nujno potrebuje dežja. Cene v Novem Sadu so sledeče: pšenica 920 — 950 K, r. 720 — 750 K, ječmen 600 — 620 K, koruza 540 — 550, moka št. 0 14.20 — 15.30 K. Kakor poročajo iz Slavonije, je tam (n. pr. v okolici Osjeka) padla cena pšenice že na 800 K in še nižje.

— Italijanska trgovinska mornarica. Italijanska trgovinska mornarica lepo napreduje; v prvi vrsti je uvaževanja vredna graditev večjih parnikov. Od 1. januarja 1919 pa do 1. januarja 1921 se je trgovinska mornarica povečala za 30 % število parnikov je naraslo od 408 na 603, dočim je bilo stanje meseca decembra 1914 644. Tonaža, ki je znašala l. 1914 1.534.738 ton je padla do 1. januarja 1919 na 1.039.720 ton in narasla zopet do 1. januarja 1921 na 1.754.508 ton. In mi?

— Davek na luksuzne predmete v Češkoslovaški. Češkoslovaški parlament pripravlja zakon o novem davku na luksuz, ki bo upeljan na sledeče predmete: bombone, fino pohištvo, drage kravate, modke in ženske klobuke, čevlje igrače in druge igre (igralne karte, žab), belilo itd. — Izvoz iz Madžarske. Madžarski eksportni krogi so mnenja, da bo mogoče letos izvoziti za 4 milijone K žita. Sedaj se izvažajo velike množine sadja, goved in prašičev v Avstrijo in Nemčijo.

— Razstava železne industrije in strojev v Budimpešti. Savez madžarskih trgovcev in industrijalcev železne robe priredi sredi avgusta t. l. kot poroča trgovska obrtniška zbornica v Zagrebu v Budimpešti razstavo železnih izdelkov in strojev. Dosedaj je prijavilo sodelovanje pri izloži že nad 300 industrijalcev med njimi tudi največje tvrdke te stroje. Natančnejše podatke daje interesentom poslanik madžarskega državnega urada za promet v Beogradu Brankova ul. 24.

— Padanje cen živine v Nemčiji. «Frankfurter Z.» poroča: Velika vročina, ki je mesec dni pritiskala v Nemčiji je v mnogih pokrajnah travnike in pašnike popolnoma požgala. V nekaterih pokrajnah so posledice suše naravnost katastrofalne in živinorejci so prisiljeni prodati živino za vsako ceno. Cene so v primeri z lanskim letom zelo padle, kar bo imelo več ali manj slabe posledice za razvoj živinoreje. Decembra l. 1920 je stala n. pr. govedo 90 — 900 mark, julij letos 300 — 600; teleta decembra 500 — 1200, julija 400 — 900; svinje lani 1900 do 1300, letos 800 — 1000.

— Zvišanje cen premoga v Gornji Slezi. Upravni svet in zastopniki delavstva premogokopov v Gornji Slezi so se protoklo sredo zbrali, da se posvetujejo o zopetnem povišanju cen premoga. Zastopniki vseh industrijskih podjetij so poslali skupščini ostre proteste proti povišanju cen premoga. Končni sklep zborovanja je bil ta, da se poviša cena premoga le za izvoz, dočim ostanejo za domačo uporabo premoga cene neizpremenjene.

— Žetev v Ukrajini. V Ukrajini je žetev nekoliko boljša kot v drugih pokrajinah Rusije. Če so sovjetski vladi posrečilo, izvesti rekvizicijo žita v Ukrajini, bo stradalajočim pokrajinam lahko mnogo pomagala. Vlada se je obrnila na delavstvo, ki je zaposleno z izdelavo vagonov, z zahtevu, da se delo pospeši, ker od tega zavisi v prvi vrsti usoda stradalajočih ljudi.

— Promet zlata in srebra v Angliji. Konec meseca julija je znašal uvoz zlata v Anglijo 1.545.507 f, od tega je dospelo 907.832 iz brit. južne Afrike, 580.665 f. pa iz britanske Indije. Izvoz v tem času pa je znašal 1.772.276 f. in sicer 1 milijon 82 tisoč v Zedinjene države in 690.476 f. na Švedsko. Srebra se je uvozilo za 61.976 f. izvozilo pa za 118.099 funtov.

Frank Heller: Blagajna velikega vojvode Roman.

Vzel je Filipu vesla in čoln je držal ravno tako tiho naprej.

Po kakih štirih minutah veslanja po temnem pristanišču so pristali v levem delu pristanišča. Na obali je stalo par nizkih šup, vseokoli so bile razpete mreže, torej so pristali v ribiškem delu Mahonskega pristanišča.

Nobene deputacije ni bilo tu, nobenega slovesnega sprejema, ki bi proslavljal vrnitev zakonitega vladarja na domača tla. Filip in veliki vojvoda sta stopila tiho in molče na obalo, čoln sta pa potegnili iz morja na breg, kjer je ležalo nekaj ribiških čolnov. Veliki vojvoda je namignil Filipu, da mu sledi; peljal ga je ob nizkih hišicah, ki so segale prav do morske obale, skozi ozko ulico. Niti besede nista govorila, molče sta hitela skozi noč, veliki vojvoda je šel naprej, za njim pa Filip.

Minulo je nekaj minut, oba sta še vedno molčala, v temnih in vijugastih ulicah, ki sta po njih hodila, je bilo Filipu težko orientirati se, v kateri smeri gresta; kolikor je mogel presoditi, sta šla proti zapadu. Ko sta šla po ulicah, katere so rezale povprečne ulice, ki so vodile naravnost doli proti pristanišču, se je Filip parkrat ozrl in videl obrise poslopja, ki je danes že slišal o njem govoriti.

Razumel je prav dobro, njegov prijatelj grof Punta Hermosa mu je hotel kot dober poznavalec mesta Mahona pokazati najprej največjo zanimivost minorčanske prestolice — vojvodsko palačo, kjer je predsednik Hernandez nasledil svojega prednika.

Kar je Filipa najbolj čudilo in skoraj vznemirjalo, je bila mrtvaška tišina, ki je vladala naokoli. Ves čas, kar sta šla od pristanišča sem, nista čula niti glasu, in to naj bo mesto, katerega prebivalstvo se je ravnokar osvobodilo stoletnega tiranskega jarma, to naj bi bil narod, ki je po stoletjih slamoto in poniže-

vanja vstal in vdihaval zrak svobode! Res čudni ljudje, ki se na tak način zavedajo svojega osvobodjenja. Pričakoval je carmagnole, kresove, frigijske krajce, želel si je videti tudi žiloto in v čast in slavo nove republike — mesto vsega tega pa grobna tišina. — Komaj osvobodeno prebivalstvo svobodne prestolice gre s kurami spat.

Naenkrat pa, ko sta prišla do križišča dveh ulic in malo večje ceste, je veliki vojvoda obstal, nagnil glavo naprej in prisluškoval. Od velike ceste sem sta slišala enako odmerjene korake, razločila, kako trde pete udarjajo ob tlak. Mogoče prihaja patrulja. Najbolje bi bilo, da se najprej prepričata, kaj je na stvari, predno gresta naprej.

Klak, klak, klak... je odmevalo v noč, in koraki so se vedno bolj približevali. Filip je stopil korak naprej k vojvodi in se nagnil naprej, da bi pogledal po cesti... Čez nekaj sekund je razločil osebo, ki je čul njene korake... v tem trenutku je zaslišal Filip, da je grof zasik-

nil... skočil je korak nazaj in gledal.

Ponosno in strumno z dvignjeno glavo, oblečen v salonsko obleko, katere škrici so frfotali pri vsakem koraku, z okroglim klobukom na glavi in rumenimi čevlji na nogah je korakal mogočno po cesti možakar, katerega je Filip takoj uvrstil v register «trgovski potnik». Vse je govorilo za to: njegovo nastopanje, neokusna, cena eleganca njegove obleke, smrdljiva cigara, katere neugoden dim je kužil nočno ozračje. Filip se je komaj zadrževal, da se ni zasmel. V Minorki je revolucija, narod spi... ko pa človek vidi prvega budnega podanika te nove republike... tedaj je to tuj trgovski potnik. V naslednjem trenutku pa, ko je prišel možakar v uličico, kjer sta prežala in se jima približala za kake tri korake, je Filipa naenkrat minilo vse veselje do smeha. Brez vsake besede, samo zasikal je... je skočil grof proti nočnemu potniku... V naslednjem trenutku je Filip videl, da je zagrabil grof z desnico desno roko neznanca, levico je

pa položil okoli njegovega vratu... še trenotek... grof je zavil svojo desno roko tako naglo in močno, kot delajo to navadno policaji, kadar se aretiranec brani... njegova levica se je pa oklenila vratu... in iskala grlo... Filip je slišal nemirno dihanje nočnega potnika in kratke besede, ki jih je spregovoril veliki vojvoda:

«Ako samo poskusite zavpiti, vas zadavim kot mačko!» Napadeni je bil vsled nenadnega napada skoro popolnoma omanjen, vendar se je skušal oprostiti železnih rok, ki so ga držale... skušal je doseči grofov vrat... ko se mu pa to ni posrečilo, je začel iskati nekaj v hladnem žepu. Filip je takoj razumel, da išče revolver... dasi ni imel pojma, kaj naj pomeni ves ta preprij, vendar je hitro priskočil... Ako bi tujec dobil svoj revolver in začel streljati... tedaj bi odnesel vrag vse njegove načrte, moral bi se obrisati pod nosom za svojih petdeset tisoč funtov in bodočnost republike Minorke bi bila zagotovljena.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeva ulica št. 2

250 59

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah, Ptuju in Brežicah.

Delniška glavica

K 50.000.000.—

Rezerve okrog K 45.000.000.—

Se priporoča za vse v njeno stroko spadajoče posle.

Prodaja srečke razredne loterije.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

Čekovni račun v Ljubljani št. 10.509.

Brzjavni naslov: Banka Ljubljana.

Telefon št. 261 in 413.

Zahvala.

Vsem svojim cenjenim naročnikom se za dosedanje naklonjenost iskreno zahvaljujem ter se v bodoče najtopleje priporočam, posebno, ker mi bo mogoče željam cenjenih naročnikov v največji meri vstopiti.

Filip Pristou
črkoslikar.

Zahvala.

Vsem svojim cenjenim naročnikom se za dosedanje naklonjenost iskreno zahvaljujem ter se v bodoče najtopleje priporočam, posebno, ker mi bo mogoče željam cenjenih naročnikov v največji meri vstopiti.

Franc Bricelj
črkoslikar.

Naznanilo.

Cenjenemu občinstvu vljudo naznanjamo, da svoja črkoslikarska podjetja spojila v

Specialni artistični atelje
za črkoslikarstvo

Pristou & Bricelj

ter sva v položaju cenjenim naročnikom v vsakem oziru najkulantnejše postrežbi in v našo stroko spadajoča dela v najmodernejšem žargonu izvesti.

Vljudo prosimo, da nama oenjeno občinstvo ohrani svojo naklonjenost ter se priporočava

Pristou & Bricelj

Aleksandrova cesta 1.
Šelenburgova ulica 6.

Prodaj radi pomanjkanja prostora kompletne 1219 3-3

salonsko opravo

iz mahagonovine in palisandrovine, elegantno, malo rabljeno, po nizki ceni. **Ivan Andlovic**, mizarški mojster, Kolizej, Gosposvetska cesta 13, pritličje, vrata 38.

Prodajalec

zelo zmožen manufakturne ali galanterijske stroke, z dobrimi referencami, samostojen delavec, se sprejme kot vodja engros in razpošiljalnega oddelka

v veletrgovini 1238

R. Stermecki, Celje.

Polnogumijasti obroči: za tovarne avtomobile

Pnevmatiko za kolesa in avtomobile

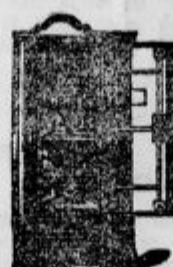
Kolesa

Avtomobili najceneje 585 19

J. GOREC, Ljubljana

Gospodarska cesta 14.

Zaloga Wertheimovih blagajin

ognja in vloma varne, v vsaki velikosti, razpošilja točno in ceno, kot vsaka Dunajska trdnja.

Cene:
št. 0 K 2500.—
" 1 " 3000.—
" 2 " 4000.—
" 3 " 5000.—

945 **Franc Schell**

1. jugoslovanska izdelovalnica blagajin in kasel
Maribor, Koroška cesta 31.

Klobuke in slamnike

vseh vrst, od preprostih do najfinjših nudi vedno v zalogi tovarna klobukov in slamnikov

Franc Cerar v Stobu

pošta in želez. postaja Domžale pri Ljubljani. V popravila prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani prevzema vsa naročila in moderniziranje trdnja Kovačovič i Tršan v Prešernovi ulici št. 5, kjer se sprejema 1021 v sredo in v soboto. 52-8

sladno kavo

kavine konserve

s sladkorjem

TRIGLAV kavine konserve

brez sladkorja

marmelado 1116

nudi po najnižji dnevni ceni in v vsaki množini

Delniška družba Triglav

tovarna hranil v Šmarci pri Kamniku.

Kupuje tudi tozadevne sirovine.

Amerikansko strojno

olje

Olje, lahko, za vretena;

olje za transmisije;

olje, strojno za poljedelske stroje;

olje, strojno za težke stroje;

olje za avtomobile, lahko;

olje za cilindre; izredno težko;

olje proti prahu. 57 104-95

Glavna zaloga:

Medić, Rakovec & Zankl, d. z o. z.

prej A. Zankl novi sinovi.

Najstarejša izdelovalnica perila.

Najfinejši izdelek. Perilo po meri.

C. J. HAMANN

Mestni trg 8.

Naročajte

Ljubljanski Zvon

letnik 1921.

Ljubljanski Zvon je najstarejši in najboljši slovenski leposlovni mesečnik. Novi letnik prinaša celo vrsto povesti in člankov, ki bodo zanimali vsakogar. Izšel je popolnoma novi opremi.

Celoletna naročnina znaša 180 K, polletna 90 K, četrtletna 45 K. Izhaja vsak mesec.

Upravništvo Ljubljanskega Zvona
Ljubljana, Sodna ulica 6.

I. SANDRIN
LJUBLJANA

244 26-17

Velika zaloga **usnja** kož, podplatov, gonilnih jermenov in boksa

na debelo

Mestni trg 6.

Carinenje robe svake vrste i količine, preuzima sa tačnom primenom carinske tarife, cene umerene i otprema brza

Bogoljub V. Gajić

1188 4-4

carinski posrednik

Sv. Petra cesta št. 27.

!! Kupujte nove knjige !!

Tiskovne zadruge:

D. Fajgel, Tik za fronto. Zbirka črtic, ki popisujejo dogodke v Gorici po izbruhu vojne med Italijo in Avstrijo 1915. Broš. 36 K, po pošti 2-80 K več.

A. Novačan, Veleja. Drama. Broš. 28 K, vez. 36 K, po pošti K 2-— več. Shakespeare-Zupančič, Macbeth. Broš. 32 K, vez. 40 K, po pošti K 2-80 več.

Ilika Waschtetova, Pravljice. Z večbarvnimi slikami. Vez. 40 K, po pošti K 2-— več.

Fr. Veber, Uvod v filozofijo. Pota in cilji, 3.—4. zvezek. Cena 72 K, po pošti 3-40 K več.

Knjige se naročajo pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 6.

Naročajte in širite sledeče

leposlovne knjige:

D. Fajgel: Tik za fronto. Broš. 36 K, vez. 45 K, poštnina K 2-80.

A. Novačan: Veleja. Broš. 28 K, vez. 36 K, poštnina 2 K.

Anatole France-Debeljak: Pingvinski otok. Roman. Cena broš. 42 K, po pošti pripor. 2 K 40 v več.

Dostojevski-Lovstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. 42 K, vez. 54 K, po pošti broš. K 8-— več, vez. K 30-— več.

Goncourt-Pastuškin: Dekle Eliza. Roman. Broš. 15 K, vez. 21 K, po pošti broš. K 2-— več, vez. K 2-50 več.

Cervantes-Sorli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti broš. K 2-— več, vez. K 2-50 več.

Shakespeare-Zupančič: Sen krasne noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po pošti broš. K 2-— več, vez. K 2-50 več.

Macbeth. Broš. 32 K, vez. 40 K, poštnina 2 K.

Ante Debeljak: Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti broš. K 2-— več, vez. K 2-50 več.

Stritarjeva autologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, vez. K 26-—, po pošti broš. 3-40 več, vez. K 4-— več.

Josipa Junčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvez. broš. 22 K, po pošti 5 K več, II. zvez. broš. 22 K, po pošti 4 K 60 v več.

Knjige se naročajo pri založništvu: Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6. 66 71

'JADRAN' d. z o. z. LJUBLJANA

Dunajska cesta 9

priporoča

21 104-100

kolonijalno in špecerijsko blago ter žitne pridelke.

Točna in solidna postrežba.